

Novice iz Moravške doline

GLASILO OBČINE MORAVČE / SEPTEMBER 2022 / ŠTEVILKA 7 / LETNIK XXIII

7

2022

Dobro sodelovanje med Občino in Župnijo

Župan dr. Milan Balazic in župnik g. Kancijan Čižman sta visoko ocenila dosedanje sodelovanje med Občino Moravče in Župnijo Moravče. Hkrati sta se dogovorila glede bodočih skupnih projektov v dobrobit vseh občank in občanov občine Moravče.

Moravska godba zaigrala na Malem Lošinju / str. 18

Prvi vikend v juniju so moravški godbeniki krenili na Mali Lošinj, kjer so se že tretjič udeležili mednarodnega festivala pihalnih orkestrrov. Pripravili so polurni program pod vodstvom prof. Mirana Šumečnika in poželi velik aplavz.

25 let društva moravških rokodelk in rokodelcev / str. 20

Letošnji Rokodelski dan na gradu Tušanj je bil posvečen praznovanju 25. obletnice Društva rokodelcev – Rokodelskega centra Moravče. Od prve delavnice 18. februarja 1997 do današnjih dni se je število članov in članic pomembno povečalo.

11. razstava Slikarske šole Blaža Slaparja / str. 32

Prvi septembrski vikend je zaznamovala razstava učencev slikarske šole Blaža Slaparja v novem Kulturnem centru Farbar. Razstavljena so bila dela, ki so nastajala od leta 2019 do 2022. Razstavo si je v 3 dneh ogledalo veliko ljubiteljev umetnosti.

Baraga in Pirc!
Dve svetli zvezdi na nebu naše misijenske zgodovine.

Gost: Bogomil Brvar
 V kulturnem programu sodelujejo člani KID Limbar.

Nedelja, 2. oktober 2022, ob 16. uri
 v cerkvi Marije kraljice angelov na Drtiji.

Vabljeni!

»HVALJEN GOSPOD, USTVARIL SI VSE STVARI DOBRE IN LEPE«.

KID Limbar in Župnija Moravče,
 na god sv. Frančiška, zavetnika živali in Svetovni dan živali,

4. OKTOBRA 2022,

vabita k podružni cerkvi sv. Andreja (sv. Andrej pri Kraščah) na

BLAGOSLOV MALIH ŽIVALI

Spored:

od 17.00 dalje zbiranje
 (druženje in klepet s strokovnjaki ob cerkvi)

17.40 blagoslov malih živali

18.00 sv. maša
 (ki jo bo, skupaj z živalmi mogoče spremljati tudi na zelenici pred cerkvijo).

Lastniki naj sami poskrbijo za varnost svojih živali.

VABLJENI!

»Sv. Frančišek nas vabi, naj na stvarstvo gledamo kot na veličastno knjigo, v kateri nam govori Bog in nam daje občudovati svojo neskončno lepoto in dobroto.« (T. Čelano, Življenje sv. Frančiška, 1230)

Novice iz Moravške doline

SEPTEMBER 2022
 ŠTEVILKA 7
 LETNIK XXIII

Novice iz Moravške doline je informativno glasilo Občine Moravče, ki je tudi izdajateljica. ISSN 2536-4057. Izhaja predvidoma desetkrat letno in ga prejema vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Sedež in naslov uredništva
Občina Moravče
Vegova ulica 9
1251 Moravče
01 724 71 40

E-poštni naslov
moravske.novice@moravce.si

Uredništvo
 Novic iz Moravške doline:

Odgovorna urednica
mag. Tatjana Čop

Lektorica
Bernarda Mal

Likovni urednik in oblikovanje
mag. Blaž Slapar

Uredniški odbor
Bogomil Brvar
Bojana Dorič
dr. Franci Malin
Anja Ravnikar

Fotografija na naslovnici
Arhiv Občine Moravče

Tisk
Tiskarna Januš d.o.o.

Naklada
1800 izvodov

Rokovnik izhajanj, navodila za pisce prispevkov in cenik oglasnega prostora so objavljeni na spletni strani www.moravce.si.

Naslednja številka izide 20. oktobra 2022. Prispevke za objavo pošljite na elektronski naslov moravske.novice@moravce.si. **Rok za oddajo je 30. september 2022.** Pisici sami jamčijo za verodostojnost vsebine objav ter za avtorstvo besedil in slikovnega gradiva. Novice iz Moravške doline so vpisane v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 374.

O Moravški dolini bodo odločali samo njeni ljudje

Drage občanke in občani Občine Moravče.

dr. Milan Balažič
župan občine Moravče

Čepprav bi moral biti avgust nekoliko počitniško obarvan, nisem imel nobenega dopušta. Dogovori za izvedbo novih projektov in dogodki so se kar prehiteli. Poglejmo:

- **10. avgust** – z vodstvom Kmetijske zadruge **Cerklje smo se dogovorili o širitvi obstoječe trgovine**, ki bo z novim objektom pridobila še enkrat več prostora;
- **12. avgust** – posvet s koncesionarjem Francijem Avbljem **glede nadaljevanja gradnje nove ceste proti Negastrnu** – dela potekajo v septembru;
- **16. avgust** – pogovor s predsednikom Sveta kmetov Tonetom Požarjem o **ustanovitvi posebne Komisije za oceno škode pri suši**: prednost bodo imeli kmetje z živino (krma) in hribovske kmetije;
- **18. avgust** – obisk **otroškega oratorija** v organizaciji moravške župnije; z župnikom g. Kancijanom sva se pogovarjala o nadaljnjem sodelovanju v prid naših ljudi;
- **19. avgust** - dogovor z izvajalcem Kristjanom Hribarjem za **izgradnjo odvodne infrastrukture v Stegnah in prenovo asfaltne ceste** – tudi tu dela potekajo ta mesec;
- **22. avgust** – sestanek z direktorjem Industrije apna Kresnice Andražem Lipoldom na temo **spoštovanja ekoloških kriterijev in zaščite krajanov Dešna** pri obratovanju kamnoloma Ušenišče;
- **25. avgust** – dogovor z direktorjem Elektroinstalacij Matjažem Skočajem o varčni in okolju nevsiljivi **modernizaciji javne razsvetljave** v Moravški dolini; isti dan sem na Vrheh pod Jeblanco odkril **spominsko tablo** velikemu slovenskemu pesniku in našemu rojaku Jovanu Veselu Koseskemu;
- **27. avgust** – odprtje **prenovljenega Gasilskega doma na Vrhpolju**; naslednji dan sem na občinski praznik Jernejeve nedelje v Pečah na spomenik misijonarju Pircu položil cvetje;
- **29. avgust** – dogovor z investitorjem Marjanom Šuštarjem (Šuštar trans), ki bo v veliki in doslej nedokončani hiši **v Veliki vasi še letos odprl nov gostinsko-turistični lokal**;

NA MINISTRSTVU ZA DELO SMO DOSEGLI, DA JE MORAVŠKI DOM STAREJŠIH OBČANOV VKLJUČEN V DRŽAVNI PRORAČUN. V LASTI IMAMO ZEMLJIŠČE, PROJEKT SMO USTREZNO PRENOVILI, PRIDOBILI GRADBENO DOVOLJENJE IN DOSEGLI SPORAZUM Z MINISTRSTVOM ZA DELO; ZDAJ BO DRŽAVA NA RAZPISU IZBRALA SAMO ŠE IZVAJALCA GRADBENIH DEL.

- **31. avgust** – sestanek z direktorjem podjetja Rune Stojanom Nikoličem, ki v Moravški dolini **gradi optiko**: v vzhodnem delu občine je glavni kabel položen in se zdaj gradi razvodno omrežje s priključki, na vrsti so Moravče z okolico, v jesenskih mesecih in čez zimo pa sledi zahodni del občine;

- **1. september** – najprej sem **pomagal pospremiti prvošolčke v šolo (ob kateri hitro raste nova šola in športna dvorana)**, potem pa sem se **na sprejemu poklonil našim gasilcem**, junakom, ki so gasili Kras;

- **2. september** – v Pečah sem **otvoril novo športno ploščad**, čez dva dni pa pozdravil srečanje rokodelcev na gradu Tuštanj;

- **5. september** – na sestanku na Ministrstvu za delo smo dosegli, da je **moravški dom starejših občanov vključen v državni proračun**; v lasti imamo zemljišče, prenovljeni projekt, gradbeno dovoljenje in sporazum z Ministrstvom o gradnji državnega doma; zdaj bo država na razpisu izbrala samo še izvajalca gradbenih del;

- **8. september** – ponovno sem pozval vodstvo podjetja Termit, da sedemo za mizo in se začnemo pogovarjati o **zeleni dobičkonosni prihodnosti podjetja, trdnosti delovnih mest z višjimi plačami in okoljski zaščiti Moravške doline**.

Imamo zaupanje v lastne sile

Naj se spet nekoliko ustavim pri slednjem. Takole je. V podrejenem položaju, v katerem smo bili do pred nekaj let, ko je z nami umazani kapital ob pomoči stare moravške oblasti počel, kar je hotel, ni bilo mogoče več preživeti. Za Slovenijo in tudi širše so žrtvovali neomadeževano lepoto Moravške doline in naše zdravje. In prav za to gre: gre, preprosto povedano, za preživetje res maloštevilnega, a ponosnega moravškega ljudstva, ki ima več kot 1000 let staro kulturo in ki se je potrdil v mnogih zgodovinskih preizkušnjah. Ne moremo dovoliti, da leta 2022 sredi Slovenije in EU živimo ob ekološki tempirani bombi. Nikoli se ne bomo vdali. Človeško življenje in čista narava sta za nas največji vrednoti. Mi

smo doma, v naši dolini; lastniki umazanega kapitala pa bodo slej ko prej spoznali, da so na tuji, se pravi, na naši zemlji.

Danes imamo po svetu že lepo število prestrašenih ljudi, ki so se bili prisiljeni soočiti s prihodnostjo ekoloških beguncev. Njihove domove je uničil pohlep umazanega kapitala, zato druge iščejo zanesljiva pribežališča. Iz Moravške doline ne bo bežal nihče. Naš spoprijem z onesnaževalci ima celo nasproten učinek: vse več je novih rojstev in vse več ljudi bi se rado priselilo v našo prelepo dolino. Naša navezanost na to zemljo je med nami ustvarila globoke vezi in je kot skala trdno oporišče zaupanja v našo moravško stvar. Prav Moravčani smo pri rušenju sistema onesnaževanja z nevarnimi in strupenimi odpadki v Sloveniji opravili pionirsko delo. Drugi nam sledijo in sproža se plaz. Toda začeli smo mi. Ker imamo izredno visoko stopnjo soglasja o tem, kar hočemo, in zaupanje v lastne sile in boljšo prihodnost.

Odgovorni so, ker nas niso zaščitili

Vsega tega prej ni bilo: spoštujem, kar je dobrega naredil bivši župan, toda bivša moravška politika je obenem plesala, kakor so jim žvižgali v vodstvu Termita. Zato je neposredno odgovorna za onesnaževanje in uničevanje Moravške doline, ker tega ni preprečila. Pri tem gre za to, kar bi morali bivši – ki hočejo spet biti prihodnji – narediti, da zaščitijo svoje soobčane pred ekološko zlorabo. Gre za dejanja, ki jih niso storili, pa bi jih po zakonu morali. Skratka, gre za dejanja, zaradi opustitve katerih jih smemo poklicati na odgovornost, saj so jih bili dolžni storiti. Človek lahko drugim povzroči zlo ne le s svojim delovanjem, ampak tudi s svojo nedejavnostjo. V obeh primerih je upravičeno odgovoren za nastalo škodo. Bivša moravška oblast je odgovorna za okoljsko zlo, ki ga ni preprečila.

Naša okoljska katastrofa izhaja iz katastrofe njihovega mišljenja, iz tega, da se mehkužci niso uprli zahrbtnemu umazanemu kapitalu, ki je – najprej po komunistično, potem pa kapitalistično – ropal našo dolino in jo za zahvalo še zastrupljal. Končati nameravamo s to v nebo vpijočo nepravilnostjo, z žalitvijo dostojanstva moravških ljudi in njihovih pravic. Občanke in občani naše občine imajo pravico, da si vzamejo nazaj, kar je tako ali tako njihovo. Ne bodo nas več obvladovale sile, na katere nimamo nobenega vpliva. Barbarstvo kot eden možnih koncev zgodovine je ob vseh svetovnih konfliktih in podnebni krizi kar otipljiva nevarnost. Znotraj tega okvira pa si lahko zamislimo tudi Moravško dolino, opustošeno od okoljske katastrofe, z ljudmi, zmaličenimi od strupov za stoletja naprej, vrženimi v novo kameno dobo. Če ne bomo delovali. Zato sem se pripravljen takoj usesti za mizo z direktorjem

Termita, bivšim županom in – po potrebi – s samim peklenščkom, če bi ti pogovori kakorkoli prispevali k naši skupni moravški dobrobiti.

ZA NAŠE OBČANKE IN OBČANE NIČ NI PREDOBRO. IN DOBRO BO ŠELE, KO BOMO OBMOČJE TERMITA ZAVAROVALI S »SARKOFAGOM«, DA BI ZAŠČITILI OKOLICO PRED STRUPI, VSE SKUPAJ OZELENILI ALI DRUGAČE UPORABILI ZA NAŠO SKUPNO DOBROBIT. DO TEGA TRENUTKA PA JE ŠE KAR DOLGA POT.

Dokončno slovo od preteklosti

V svetu, kjer peščica bogati na račun uničevanja naše narave in zdravja, se ne moremo čutiti doma. Ta svet bomo spremenili, ne bomo se sprizajznili z njim: zato je vsaka resnica o onesnaževanju Moravške doline v našem neposrednem interesu, medtem ko je vsaka neresnica v našo neposredno škodo. Za občanke in občane občine Moravče nič ni predobro. In dobro bo šele, ko bomo območje Termita zavarovali s sarkofagom, da strupi iz njega ne bodo izcejali v okolico in podtalnico, vse skupaj pa ozelenili ali drugače uporabili za našo skupno dobrobit. Do tega trenutka pa je še kar dolga pot. Svojo usodo bomo vzeli v lastne roke in jo oblikovali po naši meri. Dokler vodstvo Termita ne čuti nobene potrebe po pogovoru z nami in okoljsko odgovornem poslovanju, ampak se z vsemi silami temu upirajo, dotlej smo prisiljeni ekološko razmišljanje in delovanje uvesti in izvesti sami. In Termit moramo rešiti iz krempljev neodgovornega in nesposobnega vodstva ter ga spremeniti, da bo deloval v prid vseh moravških ljudi, v korist zaposlenih, novih zdravih delovnih mest in višjih plač.

ČE HOČEMO ZGRADITI NAŠ SKUPNI LEPŠI JUTRI, SE MORAMO DOKONČNO ODRGATI OD PRETEKLOSTI, V KATERI JE VLADALA LAŽ. UVELJAVILI BOMO VOLJO MORAVŠKIH LJUDI PO MIRNEM ŽIVLJENJU V LEPEM NARAVNEM OKOLJU.

Izkušnje so nas naučile, da nihče drug, nobena stranka, ministrstvo, vlada niti država ne more pridobiti ali podariti nikakršne trajne rešitve za moravško ekološko tragedijo – izboriti si jo moramo

**SI RES ŽELITE TAKŠNIH
ALI ŠE HUJŠIH PRIZOROV
TUDI POD LIMBARSKO GORO
IN OKOLI HRIBC?
RES VERJAMETE, DA SE BOSTA
REBOLJ IN CERAR BORILA
ZA OKOLJE?
ČE VERJAMETE V DOBRE
VILE IN SVIZCA, KI ZAVIJA
ČOKOLADO, POTEM DA.**

sami, najprej tako, da v Moravčah omogočimo nadaljevanje zelene politike. Spet bo treba izbrati med silami uničevanja in silami napredka, med ljudmi preteklosti in ljudmi prihodnosti. Če hočemo zgraditi naš skupni lepši jutri, se moramo najprej dokončno odtrgati od preteklosti, od vladavine laži in uveljaviti moravško voljo, voljo moravških ljudi po mirnem življenju v lepem naravnem okolju.

Neodgovorno vodstvo Termita in njihovi politični pomagači bodo pred svojim brodolomom še zadnjič skušali z vsemi sredstvi prevzeti občino. Širili bodo laži, strah in zaroto. Toda mi bomo budni. Zanesljivo nas bodo poskušali še enkrat peljati na led, a v tem ne vidimo nevarnosti. Saj kot je rekel Aristoteles: **"Osel gre samo enkrat na led. Človek ve: danes sem padel, jutri bom plesal po njem."**

Ljubljana bo ogrevana po najnižji možni ceni, Moravče pa zastrupljane po najvišji možni ceni

Po izjavi ljubljanskega župana Zorana Jankovića v začetku septembra bo Ljubljana to zimo ogrevana po najnižji možni ceni. Med viri ogrevanja, ki jih ima na voljo podjetje Energetika Ljubljana, je ključna enota Termoelektrarna-toplarna Ljubljana (TE-TOL), ki bo mesto ogrevala z obstoječo premogovno tehnologijo in uporabljala indonezijski premog. Tako se bodo prebivalci naše prestolnice spet greli na račun uničevanja Moravške doline in zdravja njenih ljudi.

Elektrofiltrski pepel, ki ostane od gorenja premoga, se iz Ljubljane odvažna v Moravče na deponijo podjetja Termit. Vsako leto se tako zakoplje vsaj 6500 ton tega pepela, ki je rakotvoren in nizko radioaktiven, predvsem pa ga sestavljajo strupene težke kovine. Te snovi se skupaj z dežjem izcejajo v površinske vode, izpirajo v podtalnico, zastrupljajo tla, se v obliki nanodelcev širijo po zračnem prostoru. Zaradi vsega tega se vsako leto bolj uničuje ena najlepših predalpskih dolin, njena narava in živali. Predvsem pa za rakom zbolevajo ljudje, ki živijo v neposredni bližini deponije.

Najostreje protestiram proti tem sprevrženim načrtom župana Jankovića, ki za to, da zadovoljuje svoje volivce, v talce in žrtve njegove politike spreminja prebivalce Moravške doline. Prav tako protestiram proti državni politiki, ki to dovoljuje in ne stori ničesar, da bi enkrat dokončno preprečila zastrupljanje moravških ljudi. Dovolj imamo leporečnih zelenih deklaracij, medtem ko nam bolj ali manj prikrito vlada umazani kapital.

Zato župana Jankovića javno pozivam, da podjetje Energetika Ljubljana takoj prekine vse pogodbe o dovozu elektrofiltrskega pepela na deponije podjetja Termit v Moravčah ter najde druge ustrezne rešitve. Vlado in državne institucije pa pozivam, da končno začnejo spoštovati okoljsko zakonodajo, ki so jo na podlagi evropskih direktiv same sprejele. V nasprotnem primeru lahko v prihodnje pred Magistratom in Gregorčičevo ulico pričakujete okoljske »begunce«, ki vam bodo izstavili svoj račun.

Dr. Milan Balažic, župan

Zarota proti moravškim ljudem in naravi – 6. del

Besedilo: dr. Milan Balažic

KRATKA ZGODOVINA NAŠE OKOLJSKE KATASTROFE

6. DEL

Kljub vsemu odporu umazanega kapitala so se začele nekatere stvari vendarle premikati v pravo smer. Višje sodišče v Ljubljani je na svoji seji 12. januarja 2022 izreklo sodbo v imenu ljudstva v sporu podjetja Termit z Občino Moravče. Termit je Občino Moravče tožil, ker je s prometnim znakom omejila uporabo mostu preko Drtijišče pri žagi pred naseljem Podoreh in zahteval odškodnino v višini 117.896,88 evrov. To tožbo je že 7. maja 2021 s sodbo zavrnilo Okrožno sodišče v Ljubljani. Termit se je na to sodbo pritožil, zdaj pa je Višje sodišče pravnomočno zavrnilo pritožbo Termita in potrdilo sodbo Okrožnega sodišča. Termit mora Občini Moravče povrniti stroške. Vodstvo Termita navkljub ponujeni roki za pogovore z Občino in ponavljajočim se padcem vseh tožb še naprej vztraja pri povsem napačnem pristopu: očitno ima vodstvo podjetja toliko denarja, da ga – namesto za razvoj podjetja in občine, za boljše plače zaposlenih – v velikih količinah zapravlja za vnaprej izgubljene tožbe. Hkrati v letu 2022 Termit spet masivno zakopava nevaren elektrofilterski pepel, ki dokazano onesnažuje tla in našo podtalnico.

Etapna zmaga nad onesnaževalci (začetek leta 2022)

Župan Občine Moravče dr. Milan Balazic je poslance Državnega zbora – najprej z izjavo za javnost, potem pa še s svojim nastopom v Državnem zboru (54. nujna seja Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor) 23. februarja 2022 – opomnil, da lahko ob sprejetju novega Zakona o varovanju okolja celotna Slovenija postane Moravska dolina in bodo povsod lahko zakopavali nevarne in strupene odpadke. Najprej je bila »rešitev« preizkušena na Moravčanih, zdaj pa bo ogroženo naravno okolje in zdravje ljudi po vsej Sloveniji. Gre namreč za to, da predloženi zakon prinaša grozljivo spremembo pri prenehanju statusa odpadkov.

Takšna ureditev odpira možnost za obsežno onesnaževanje slovenske zemlje, saj bi po njej vanjo zakonito zakopavali nevarne in strupene odpadke. Če bo ta predlog zakona sprejet, bo moravska usoda doletela vse: za stoletja uničeno naravno okolje in ogroženo zdravje ljudi z množico bolezni na čelu z rakom. Da pa ni vse izgubljeno, je pokazal Dodatek št. 2 h koncesijski pogodbi med Vlado RS in podjetjem Termit. Termit je namreč dobil podaljšanje koncesije le za leto in pol. Podjetju je decembra 2021 potekla 20-letna koncesija, država pa mu jo je po moravških ekoloških prizadevanjih podaljšala le za leto in pol. S tem podaljšanjem se »ne dovoljuje povečanja obsega dovoljenega izkoriščanja«; v obdobju do 10. junija 2023 je »potrebno izvesti tudi popolno in trajno opustitev izvajanja rudarskih del« – razen tam, kjer morajo dokončati svojo dejavnost. To je bil hud udarec omrežju, ki so ga mediji označili za »smetarsko mafijo«. V javnost so začela prihajati imena, ki stojijo izza Termita in vodijo to, kar po EU velja za organiziran okoljski kriminal. Povezave teh naj bi segale na Ministrstvo za okolje in ARSO, ki pokriva njihovo nezakonito in škodljivo dejavnost.

Odrpto pismo in ponovljene zahteve (zgodnja pomlad 2022)

Po priznanju vodstva ljubljanske toplarne (TE-TOL), da so samo v letu 2021 v deponije Termita navozili 6500 ton elektrofilterskega pepela, je 3. marca 2022 župan Občine Moravče dr. Milan Balazic županu Mestne občine Ljubljana Zoranu Jankoviću napisal protestno odrpto pismo: »Na stotine tovornjakov iz ljubljanske toplarne (TE-TOL) v Moravško dolino (Termit) še naprej vozi na tisoče in tisoče ton nevarnega in strupenega elektrofilterskega pepela, katerega težke kovine in drugi strupi pronicajo v tla, v tekoče vode in predvsem podtalnico. Še vedno se Ljubljana greje na račun

uničevanja našega naravnega okolja in zdravja ljudi. Ob vseh protestih, ki smo jim v Ljubljani priča v zadnjem obdobju vidite iveri nepravilnosti v obstoječi slovenski vladi in še čem, ne vidite pa bruna tihega soglasja k onesnaževanju v lastnem očesu.« Balažic Jankovića sprašuje, kako lahko to dovoli? Tako kot si svet prizadeva, da se ustavi vojaška agresija Putinove Rusije na Ukrajino, tako se Moravčani borimo za to, da se ustavi agresija onesnaževanja Jankovićeve Ljubljane na Moravče. Odziva seveda ni bilo, saj je po dostopnih podatkih eden od Jankovićevih sinov tesno povezan s smetarsko mafijo in Termitom.

Ob 5. obletnici izjave LIM-a je župan dr. Milan Balažic na seji Občinskega sveta 6. aprila 2022 javnosti in pristojnim državnim organom obnovil zahteve: ker občani Občine Moravče že vrsto let zaskrbljeno spremljamo uničevanje naravnih sestavin pokrajine (površje, prst, voda, rastlinstvo in živalstvo) in njenega družbenega bogastva (zdravje ljudi, kmetijska zemljišča, prometnice, ipd.); ker podjetje Termit izvaja sporne postopke ti. sanacije, ki vključuje odlaganje industrijskih in nevarnih odpadkov ter s tem sistematično uničuje okolje, medtem ko trajnostno sanacijo terena nalaga na ramena prihodnjim rodovom; ker so odpadni žlindri domnevno primešane strupene snovi, kot so težke kovine, kremenčevi eruptivci, formalin, formaldehid ipd. in obstaja velika nevarnost zastrupljanja ljudi in okolja; ker gre za neodgovorno odlaganje industrijskih odpadkov in je početje Termita nestrokovno, neetično in ne-trajnostno; ker pristojni upravni oz. državni organov svoje delo opravljajo površno; ker je uničevanje temeljnih naravnih dobrin, kot sta voda in zrak eden največjih zločinov proti naravi in

človeštvu ter je med drugim v nasprotju s 67. členom Ustave RS, v skladu s prevladnim načelom, ki je temeljno načelo kemične in biotske varnosti državljanov EU, odločno zahtevamo:

1. takojšnjo zaustavitev zasipavanja omenjenih peskokopov do končanja izrednega inšpekcijskega pregleda in izvedbe strokovne raziskave;
2. natančen izredni inšpekcijski pregled terena v podjetju Termit in izkop sodov s fenolom;
3. natančen izredni inšpekcijski pregled dokumentov podjetja Termit (skladnost delovanja podjetja z izdanimi okoljevarstvenimi dovoljenji, skladnost izdelave gradbenih proizvodov s slovenskim tehničnim soglasjem in z izdanim certifikatom, nadzor gradbenih proizvodov s strani ustreznih inšpekcijskih služb);
4. vpogled v rezultate izrednega inšpekcijskega pregleda;
5. izvedbo strokovne raziskave celotnega območja deponiranega materiala v okviru dveh primerljivih ustreznih institucij, od katerih mora ena imeti sedež v tujini;
6. strokovna raziskava mora vključevati postopek sondiranja deponiranega materiala – vrtine v telo jame do matične podlage na različnih koncih deponije, monitoring podzemnih voda (analizo podtalnice), analizo površinskih voda v obsegu območja vplivov degradacije, analizo sestave zraka (prašni delci in izpusti škodljivih plinov) tudi v posebnih vremenskih razmerah (toplotni obrat in veter) v celotnem obsegu območja vplivov okoljske degradacije, raziskavo vplivov na zdravje okoliškega prebivalstva v območju vplivov okoljske degradacije, raziskavo vplivov na zdravje zaposlenih v podjetju Termit, zlasti tistih, ki so ali so bili v neposrednem stiku s spornim materialom vključno z upokojenimi delavci in analizo radioaktivnosti deponiranih kremenčevih eruptivcev in elektrofiltrskega

pepela; 7. prisotnost predstavnikov Občine, civilne družbe in očitidcev ob izvajanju terenskega dela strokovne raziskave (sondiranje, jemanje vzorcev); in 8. celostni vpogled v rezultate raziskave oz. njihovo javno razgrnitev.

Nova zarota termitovih strank: Načrt za zamenjavo župana (pomlad 2022)

Odziva s strani ministra za okolje in prostor Vizjaka (SDS) spet ni bilo nobenega, potem pa so se 24. aprila 2022 odzvali volivci na državnozborskih volitvah in zamenjali vlado. 10. maja je župan dr. Balažič skupaj s strokovno ekipo obiskal Ministrstvo za infrastrukturo, kjer je vodilnim ljudem Direktorata za rudarstvo predstavil stališča Občine Moravče. Le-ta bo v izdelavi novega občinskega prostorskega načrta odpravila veliko Termitovih pridobivalnih območij, na katerih to podjetje nezakonito odkopava brez ustreznim občinskih podrobnih prostorskih načrtov. Na ta način namerava Občina preprečiti Termitove načrte, da bi z novimi velikimi površinskimi kopi uničili obsežno vznožje Limbarske gore, področje Hribc in da bi celotno osrednje območje Moravške doline spremenili v odprti rudnik. Vodstvo Termita je za svoje sprevržene načrte imelo politično podporo v bivšem županu Rebolju in njegovi ženi Vojki ter bivšima podžupanoma ter vodjema lokalne SDS Romanu in Vitomirju Cerarju. Njihov skupni cilj, ki so ga razglasili, je bil samo eden: zamenjati obstoječega župana, da vodstvu Termita omogočijo novo dovažanje in zakopavanje nevarnih odpadkov.

V ozadju tega zahrbtnega delovanja je bilo omrežje umazanega kapitala, »smetarska mafija«, katere del je tudi vodstvo podjetja Termit. Kriminalist Fadil Mušinovič, ki je bil na občini Moravče pogodbeno zadolžen za področje varovanja podatkov, je županu dr. Balažicu

predal poročilo, ki potrjuje obstoj omrežja, ki streže po prihodnosti Moravške doline: »Vrh povezav s Termitom so Hmezad – Domen Prešeren (Tatalović – po očetu) in Isajlovič. Z njima na vezi Jankovičev sin Damjan in Rastoder (Derby-banane), ki je kupil Gorenje surovina in sedaj deluje preko Surovina Maribor, Eko surovina. Zadeva se povezuje prek firme iz Slovenske Bistrice. Povezana na direktorja Arso – Joško Knez in Bojan Dejak in ministrstva za okolje, infrastrukturo. Po ne čistem prepričanju naj bi bil tu še bivši DS (državni sekretar) Aleš Cantarutti. V bistvu organiziran kriminal – dve ali več oseb povezanih z namenom na nezakonit in organiziran način posegat v javno sfero življenja...«. Pika na i je bilo pričanje nekdanj zaposlenih v Termitu, ki so izpovedali natančno lokacijo zakopanih sodov, v katerih je smrtno nevarni fenol.

(se nadaljuje)

Termit naj bi onesnažil Mošeniščico

Zvečer, 18. septembra, je uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje ob 20.08 objavila, da se je v Termitu na področju deponije Ples–Mošenik zgodila nesreča z nevarnimi snovmi v industriji.

Na kraj dogajanja so prispeli policija in gasilci, ki so po ugotovitvi stanja namestili pivnike. Očitidci so poročali, da je podjetje Termit prečrpavalo kontaminirano vodo iz svojega improviziranega usedalnega bazena v kanal in naprej neposredno v Mošeniščico, ki je zaščiten ribogojni potok. Voda v njej je bila penasta in vidni so bili oljni madeži. Občina Moravče se je takoj odzvala na klice zaskrbljenih občank in občanov ter angažirala republiško okoljsko inšpekcijo. Dokler ta ne opravi potrebnega pregleda in analiz posledic morebitnega onesnaženja, občanke in občane pozivamo, da se izogibajo območju potoka Mošeniščica. O rezultatih analiz in ukrepih bo Občina Moravče sproti obveščala.

Skladno z Zakonom o medijih objavljamo popravek, ki ga je poslal odvetnik Zoran Hartman, pooblaščen zastopnik podjetja Termit. Skladno z uredniško politiko v besedilu nismo popravljali ne slovničnih ne drugih obstoječih napak. Po priporočilu odvetnice, ki bo pripravila odgovor glede zavajajočih trditvev v popravku, želimo zaradi boljšega razumevanja zgolj opozoriti na terminološko nepravilnost: sodišče ne izdaja pravnomočnih sklepov, pač pa le-ti sami postanejo pravnomočni. Odgovor odvetnice bo objavljen v prihodnji številki.

mag. Tatjana Čop, odgovorna urednica

Zadeva:

Zahteva za objavo popravka v skladu s 26. in 27. členom Zakona o medijih

Spoštovani,

Besedilo članka »Na vsem svetu je samo ena Moravska dolina« in »Termit izgubil še eno tožbo proti županu« avtorja dr. Milana Balažica župana občine Moravče objavljenega dne 23.8.2022 v tiskani in spletni verziji časopisa Novice iz Moravske doline na straneh 3-5 v javnosti ustvarja napačno in izkrivljeno predstavo o sodnih postopkih, ki tečejo med mojo stranko družbo Termit d.d., Moravče in dr. Milana Balažica županom občine Moravče, zaradi česar kot pooblaščenec družbe Termit d.d., Moravče vlagam zahtevo za objavo popravka in prikaza nasprotnih dejstev na podlagi določil Zakona o medijih.

Zaradi objektivne informiranosti družba Termit d.d., skladno z Zakonom o medijih zahteva objavo naslednjega odgovora:

ODGOVOR – PRIKAZ NASPROTNIH DEJSTEV: »Na vsem svetu je samo ena Moravska dolina« in »Termit izgubil še eno tožbo proti županu« avtorja dr. Milana Balažica župana občine Moravče.

Vsebina članka »Na vsem svetu je samo ena Moravska dolina« in »Termit izgubil še eno tožbo proti županu« avtorja dr. Milana Balažica župana občine Moravče objavljenega dne 23.8.2022 v tiskani in spletni verziji časopisa Moravske novice je nadaljevanje zavajajočega in neresničnega pisanja dr. Milana Balažica župana občine Moravče proti družbi Termit in sodnih postopkih pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani.

Dne 8.6.2022 je Okrožno sodišče izdalo NE-PRAVNOMOČEN sklep opr. št. II Ks 24003/2022 s katerim je ugodilo ugovoru dr. Milana Balažica. Navedeni sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani še ni pravnomočen, saj se je Termit zoper njega pritožil.

Dne 24.6.2022 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo PRAVNOMOČEN sklep opr. št. II Ks 16818/2022 s katerim je zavrnilo ugovor dr. Milana Balažica in v njem zapisalo:

Pri navedenih izjavah gre za trditve o dejstvih, ki so po oceni senata objektivno sposobne škoditi dobremu imenu zasebnega tožilca, saj so uničevanje okolja ter ogrožanje prebivalstva z nevarnimi snovmi zavržne dejavnosti, ki v razvitih državah veljajo za družbeno nesprejemljive in jih močno obsojajo tako javnost in okoljevarstvene organizacije, kot tudi

drugi gospodarski subjekti, ki pri svojem poslovanju spoštujejo okoljske standarde. Ob tem ne gre spregledati niti dejstva, da obdolženec v svoji izjavi zatrjuje, da je zasebni tožilec glavni povzročitelj zarote, ki se dogaja v Občini Moravče, in sicer zarote, ki za seboj skriva dobiček in ohranjanje politične in družbene moči vodilnih oseb zasebnega tožilca, pri čemer obdolženec konkretno izpostavi tudi dve imeni.

Prav tako ne drži navedba, da je izjava iztrgana iz konteksta, saj je iz priloženega članka razvidno, da gre pri sporni izjavi za zaokroženo celoto, ki predstavlja uvod v članek Zarota proti moravškim ljudem in naravi – I. del.

Ugovorne navedbe o številu tožb, ki jih zoper obdolženca vlaga zasebni tožilec, kar naj bi kazalo na zlorabo pravic in namen zastraševanja, pri materialnem preizkusu obtožbe niso relevantne.

Dne 25.5.2022 je Okrožno sodišče v Ljubljani izdalo PRAVNOMOČEN sklep opr. št. II Ks 69106/2021 s katerim je zavrnilo ugovor dr. Milana Balažica in v njem zapisalo:

Iz kazenskopravnega očitka je razvidno, da obdolženec zasebnega tožilca obtožuje onesnaževanja okolja, zastrupljanja narave in ogrožanja zdravja občanov, kar predstavlja trditev, ki lahko škoduje njegovi časti in dobremu imenu, saj te zasebnega tožilca povezujejo z nezakonitim ravnanjem onesnaževanja, uničevanja okolja in v škodo zdravja ljudi. To pa lahko vzbudi negativno reakcijo ali odklonilen odnos širše (lokalne) javnosti do zasebnega tožilca.

Navedbe župana dr. Milana Balažica objavljenega dne 23.8.2022 v članku »Na vsem svetu je samo ena Moravska dolina« in »Termit izgubil še eno tožbo proti županu«, da ima: »Sklep senata Okrožnega sodišča v Ljubljani precedenčni značaj, kar pomeni, da se bo enako ali podobno odločilo tudi v primeru ostalih dveh desetih tožb, ki jih je neodgovorno vodstvo Termita vložilo proti županu dr. Milanu Balažicu«, ne držijo in predstavljajo nadaljnjo manipulacijo in neresnico.

Okrožno sodišče v Ljubljani je od »dveh desetih tožb, ki jih je vložilo neodgovorno vodstvo Termita« v 15-ih (z besedo: petnajstih) primerih zadev (opr. št.

sodnih spisov: VI K 69106/2021, VI K 16818/2022, VI K 9256/2021, VI K 40333/2020, VI K 16967/2019, VI K 43087/2019, VI K 67333/2020, VI K 40298/2020, I K 60129/2020, I K 55131/2020, I K 19170/2021, VI K 43919/2019, VI K 69022/2019, VI K 46651/2019, VI K 40761/2021) izdalo PRAVNOMOČNE sklepe s katerim je zavrnilo ugovore dr. Milana Balažica iz enakih in podobnih razlogov kot v prvih dveh opisanih primerih.

Glede na navedeno in na »podatke sodnih spisov« ter na lažje razumevanje je poenostavljeno povedano trenutni rezultat ugovorov zoper zasebne tožbe, ki jih je vložila družba Termit proti dr. Milanu Balažicu in o katerih je Okrožno sodišče v Ljubljani že pravnomočno odločilo: 15 : 0 v korist družbe Termit. Ko bo in če bo Okrožno sodišče v Ljubljani odločilo o pritožbi družbe Termit in bo sklep Okrožnega sodišča z katerim se na 3. (treh) straneh Moravških novic (zadnji de leti bi bil primernejši naziv Balažiceve novice) hvali župan dr. Milan Balažic, postal pravnomočen, bo ta rezultat lahko kvečjemu 15 : 1. Pri tem je potrebno potrditi županu, da ima Okrožno sodišče v obravnavi

vsaj še 4. (štiri) zasebne tožbe družbe Termit zaradi neprimernih in žaljivih izjav župana dr. Milana Balažica na račun družbe Termit. Navedene izjave, ki jih je sodišče v 15-ih (petnajstih) primerih, ko je zavrnilo ugovore obdolženega dr. Milana Balažica, opisalo kot neprimerne in žaljive so bile v večini primerov objavljene v časopisu Moravske novice, ki zadnje dve leti v nasprotju z osnovami novinarske etike na stroške lokalne skupnosti dovoljuje županu dr. Milanu Balažicu samohvalo in napade na družbo Termit.

Glede na navedeno družba Termit sporoča, da na takšne pritiske, podtikanja, neresnice in zavajanja ne pristaja, ter bo zadeve reševala z zakonitimi pravnimi sredstvi, saj zaupa v slovensko pravosodje, ki je do tega trenutka v celoti sledilo njenim stališčem v zvezi z žaljivimi in neresničnimi izjavami dr. Milana Balažica na njen račun.

S spoštovanjem,
Odvetnik Zoran Hartman

RAZPORED ODVOZA NEVARNIH ODPADKOV V OBČINI MORAVČE (JESEN 2022)

DATUM	URA	NASELJE	LOKACIJA
18. 10. 2022	14.00–15.00	Krašče	Pri gasilskem domu
	15.30–18.30	Moravče	Pri gasilskem domu
	19.00–20.00	Peče	Pri gasilskem domu

KAKO RAVNATI Z NEVARNIMI ODPADKI?

- ★ Nevarne odpadke hranite v originalni embalaži, ki naj bo dobro zaprta, da med prevozom na zbirno mesto ne pride do razlitja vsebine.
- ★ Tekoči odpadki naj bodo v zaprti posodi.
- ★ Ostri odpadki morajo biti v zaprti posodi iz stekla ali trde plastike.
- ★ Pomembno je, da se odpadki med seboj ne mešajo, saj to lahko povzroči nepredvideno reakcijo med različnimi snovmi.
- ★ Odpadke naj prinesejo polnoletne osebe, ki bodo pri rokovanju z njimi upoštevale varstveno tehnična navodila, ki ste jih dobili z nakupom izdelka, iz katerega je odpadek nastal.
- ★ Dokler nevarnih odpadkov ne oddate v akciji zbiranja, jih hranite na suhem, varnem in otrokom nedosegljivem mestu.

Pomembno! Nevarni odpadki lahko zaradi svoje sestave ob nepravilnem odlaganju onesnažijo okolje, podtalnico ali druge dragocene vodne vire. Zato nevarnih odpadkov NE SMEMO odlagati v navadne zabojnike za odpadke ali v naravo, prav tako pa jih ne smemo zlivati v kanalizacijo.

Ste vedeli? Nevarne in kosovne odpadke lahko kadar koli v letu brez doplačila oddate v Centru za ravnanje z odpadki Dob.

KAJ SPADA MED NEVARNE ODPADKE?

Akumulatorji, baterije, zdravila, pesticidi, barve, laki, topila, razredčila, lepila, kozmetika, čistila, neonske cevi, odpadno jedilno in motorno olje, pločevinke s potisnim plinom, embalaža, onesnažena z nevarnimi snovmi ...

Javno komunalno podjetje Prodnik d.o.o.
Savska 34, 1230 Domžale | 01/729-54-30
info@jkgp-prodnik.si | www.jkgp-prodnik.si

PRODNIK
Javno komunalno podjetje

POMEMBNO! Izdelki, ki vsebujejo nevarne snovi, so označeni s posebnimi simboli, kot so:

Eksplozivno

Jedko

Okolju nevarno

Vnetljivo

Zdravju škodljivo

Strupeno

Prenovljen gasilski dom na Vrhpolju

Vsoboto, 27. avgusta 2022, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič sodeloval na slovesnosti odprtja in blagoslova prenovljenega Gasilskega doma PGD Vrhpolje. V nagovoru je spomnil na plemenito dejavnost in poslanstvo prostovoljnega gasilstva. V letošnjem sušnem poletju so se tudi gasilci iz vse Moravške doline še posebej izkazali pri požrtvovalnem gašenju velikih požarov na Krasu.

Gasilcem je zaželel čim manj dela v prihodnje in zaključil z gasilskim pozdravom »Na pomoč!«. Županovemu nagovoru je sledil blagoslov prenovljenega doma in podobe zavetnika gasilcev sv. Florijana. Po zaključku uradnega dela so se krajanji in gostje od vsepovsod družili na gasilski veselici.

Pet let delovanja moravških lilij

Vponedeljek, 5. septembra 2022, se je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič udeležil odprtja razstave ob peti obletnici delovanja Mažoretnega društva »Moravške lilije«. V svojem nagovoru je poudaril, da moravške mažoretke s svojimi čudovitimi nastopi in uniformami, izpeljanimi iz moravškega grba, po Sloveniji in po svetu predstavljajo Moravško dolino.

Na njihove uspehe na različnih tekmovanjih smo vsi zelo ponosni. Občina je poskrbela, da bodo še naprej imele vse pogoje za svoje delo, saj so skupaj z moravško godbo in županom vključene v protokolarno službo.

Župan jim je tudi v prihodnje zaželel veliko novih uspehov.

Župan obiskal otroke na oratoriju

Župan Občine Moravče dr. Milan Balažič je 18. avgusta obiskal otroke na oratoriju, ki ga je tudi letos organizira Župnija Moravče. V kratkem nagovoru je otrokom zaželel veliko novih spoznanj in igre, animatorjem pa uspešno delo. Župnik Kancijan Čižman je župana povabil na kosilo, kjer sta se pogovarjala o bodočem tvornem sodelovanju Občine in Župnije Moravče, ki bo v podporo in pomoč občankam in občanom Moravske doline.

Župan na praznik Jernejeve nedelje v Pečah položil cvetje na spomenik Franca Pirca

V nedeljo, 28. avgusta 2022, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič skupaj s partnerko dr. Nino Krajnik položil cvetje na spomenik velikega misijonarja Franca Pirca. Ta je pred odhodom v Ameriko vodil župnijo v Pečah in s svojim umnim pristopom h kmetovanju, še posebej sadjarstvu, ljudi v Moravški dolini rešil pred lakoto.

V ta spomin je tradicionalni peški žegnanjski praznik Jernejeve nedelje pred leti prepoznal kot občinski praznik Občine Moravče. Pred mašo je bil zunaj tradicionalni blagoslov zelišč, proti koncu maše pa še blagoslov nove omare v zakristiji. Župan je v svojem nagovoru, stoječ na razglasnem kamnu (t. i. klicnem kamnu, izdelanem iz peškega marmorja), trdnost tega peškega marmorja primerjal z vztrajnostjo peških rodov vse do današnjega, ki s svojimi talenti, delom in časom razvijajo svoj kraj. Uradnemu delu je sledilo tradicionalno prijetno druženje.

Moravški vrtec bogatejši za novo otroško igrišče

V četrtek, 15. septembra 2022, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič odprl novo otroško igrišče pri moravškem vrtcu. Nova igrala bodo našim malčkom popestrila vrtčevski vsakdan, župan pa jim je v prihodnje obljubil še dodatna igrala. Otroci so ob odprtju skupaj z vzgojiteljicami pripravili bogat program svojih pesmic in se potem veselo zapodili na igrala. Odprtja sta se ob županu dr. Balažicu in ravnateljcu Žistu udeležila tudi podžupan Marko Kladnik in varuh pravic občanov Stanislav Ravnkar.

Župan položil venca ob evropskem dnevu spomina na žrtve totalitarnih in avtoritarnih režimov

Župan Občine Moravče dr. Milan Balažič je v spremstvu moravškega župnika Kancijana Čižmana 23. avgusta v parku v središču Moravč položil venca k spomenikoma padlim v narodno-osvobodilni vojni ter žrtvam povojnih izvensodnih pobojev.

Evropski dan spomina na žrtve nacizma in stalinizma se obeležuje kot dan vseevropskega spominjanja žrtev totalitarnih diktatur v Evropi 20. stoletja. Evropski parlament je z Resolucijo o evropski zavesti in totalitarizmu ta dan leta 2009 potrdil kot dan spomina na žrtve obeh političnih režimov. 23. avgust je bil izbran kot dan, ki sovpada z dnevom podpisa pakta Ribbentrop-Molotov, v katerem sta nacistična Nemčija in komunistična Sovjetska zveza podpisali sporazum o medsebojni razdelitvi Vzhodne Evrope.

Prvi šolski dan

Župan Občine Moravče dr. Milan Balažič je v Osnovni šoli Jurija Vege v Moravčah in podružnični šoli na Vrhopolju 1. septembra sprejel in nagovoril prvošolčke ter njihove starše na prvi šolski dan.

Zaželel jim je veliko novih spoznanj, učenja in igre, hkrati pa skupaj s policisti zagotovil, da bo njihova pot v in iz šole varna.

Prav tako je poudaril, da bodo že v tem šolskem letu lahko vstopili v prostore učilnic novega šolskega prizidka in športne dvorane.

Sprejem moravških gasilcev, ki so gasili požar na Krasu

Včetrtek, 1. septembra, zvečer je župan dr. Milan Balažič v prostorih Kulturnega doma sprejel gasilce, ki so se spopadli z ognjeno ujmo na Krasu. To je bil eden največjih požarov v slovenski zgodovini in moravški gasilci so se solidarno in požrtvovalno odzvali na klic »na pomoč!«.

Sprejema so se udeležili tudi predsednik Gasilske zveze Moravče Ivan Lebar, poveljnik Janez Povirk in vodje vseh petih prostovoljnih gasilskih društev v občini Moravče: Krašče, Moravče, Peče, Velika vas in Vrhpolje. Župan se je v svojem nagovoru vsem globoko zahvalil za nesebično pomoč in gasilec zaželel, da to svojo humano tradicijo prenašajo na mlajše rodove. Potem je predstavnikom Gasilske zveze Moravče in vseh petih gasilskih društev izročil posebne listine zahvale.

Sledilo je prijetno druženje, kjer so se gasilci z županom zadržali v plodnem pogovoru o načrtih za razvoj moravškega gasilstva v prihodnje.

Srečanje petih županov na gradu Tuštanj: zahvala za podporo boju za čisto in zdravo okolje

Na gradu Tuštanj je 13. septembra potekalo srečanje petih županov. Župan Občine Moravče dr. Milan Balažič je sprejel Tonija Dragarja, župane občine Domžale, Olgo Vrankar, županjo občine Lukovica, Franca Jeriča, župana občine Mengeš in župana občine Trzin Petra Ložarja. Pogovarjali so se o delovanju skupnega podjetja Prodnik, šoli Roje in drugih temah, ki združujejo teh pet občin. Moravški župan, ki je v tem mandatu zadnjič pripravil srečanje petih županov, se jim je še posebej zahvalil za vso podporo Občini Moravče pri prizadevanju za čisto in zdravo naravno okolje.

Spominska tabla za Lilienberk, grad lilij na Limbarski gori

V četrtek, 8. septembra 2022, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič na Limbarski gori odkril spominsko tablo, ki obeležuje srednjeveški grad Lilienberk. Grad je dobil ime po avtohtonih lilijah s tega območja. Lilije naj bi po legendi o srečni ljubezni med graščakovo hčerko Lilijo in preprostim pastirjem pričele rasti po njuni smrti.

Prvi limbarski gospod je bil Vitigo Limbarski, ki je bil hkrati tudi župnik in zaslužen za ustanovitev moravške prafare. Grad je stal na naravno zavarovanem in težko dostopnem območju. Imel pa naj bi tudi lasten vodovod. Grad naj bi po pričevanjih porušili Turki, še verjetneje pa je, da je temu botroval veliki potres leta 1511.

Poklon pesniku Jovanu Veselu Koseskemu

V četrtek, 25. avgusta 2022, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič na Vrheh pod Jeblanco odkril spominsko tablo velikemu slovenskemu pesniku in moravškemu rojaku Jovanu Veselu Koseskemu.

Koseski se je leta 1798 rodil v Spodnjih Kosezah, ko je ta vas še spadala v moravško občino in faro. Ko je prihajal domov, se je rad povzpел na moravški hrib Jeblanco, kjer je v miru pesnikoval. Šolal se je v Ljubljani in Celju, potem pa študiral pravo na Dunaju in v Gradcu. V času njegovega življenja je veljal za največjega slovenskega pesnika. Župan je v svojem nagovoru poudaril, da je bilo njegovo pesništvo izrazito narodno zavedno: »Slovenec je vlil jezikovno, literarno in zgodovinsko samozavest ter razblinil občutek kulturne podrejenosti.«

Bil je častni član Slovenske matice, zaradi službe pa je živel v Ljubljani in nato v Tolminu, Gorici in Trstu, kjer leta 1884 umrl. V slovenski zgodovini je s svojim političnim, družbenim in kulturnim delovanjem pustil neizbrisen pečat. Čeprav je bil svetovljan, Moravške doline ni nikoli pozabil.

Živahen prvi septembrski vikend

Župan Občine Moravče dr. Milan Balažič je v petek, 2. septembra 2022, v Pečah odprl novo športno ploščad. To lepo pridobitev bodo lahko z veseljem uporabljali otroci, športniki, gasilci in vsi drugi. Po uradnem delu prireditve je sledila gasilska veselica. Že pred tem je župan na Gorici odprl 11. razstavo ilustracij, risb in slik ustvarjalcev Slikarske šole Blaža Slaparja. Slednji je župana pospremlil po razstavnih prostorih, polnih izjemnih umetniških stvaritev. V nedeljo, 4. septembra, pa je župan na gradu Tuštanj odprl srečanje rokodelcev od blizu in daleč. V svojem nagovoru se jim je še posebej zahvalil za to, ker s svojimi izdelki ohranjajo veliko moravško in slovensko tradicijo, s tem pa tudi našo kulturno identiteto.

Župan velikovaškim gasilcem predal novo gasilsko vozilo

Vsoboto, 17. septembra 2022, je župan Občine Moravče dr. Milan Balažič Prostovoljnemu gasilskemu društvu Velika vas predal novo gasilsko vozilo. Hkrati s to pridobitvijo je bila odprta tudi nova asfaltirana ploščad okrog Gasilskega doma in novo križišče v središču vasi.

Župan se je vsem gasilcem zahvalil za predanost temu plemenitemu pozivu in požrtvovalnost pri reševanju ljudi, živali in premoženja – še posebej v časih, ko nam zaradi podnebnih sprememb preti vse več naravnih nesreč. Prav tako je poudaril, da so si gasilci iz Velike vasi za svoje dolgoletno trdo delo zaslužili nove pridobitve, ki obenem obeležujejo 860-letnico prve omembe najstarejše moravške vasi – Velike vasi. Svečanosti, na kateri so domačini pripravili lep kulturni program, so se udeležili pripadniki vseh gasilskih društev iz Moravške doline, nekaterih sosednjih društev, predsednik moravške Gasilske zveze Ivan Lebar, častni predsednik Ivan Vidic, poveljnik Janez Povirk, podžupan Marko Kladnik in varuh pravic občanov Stanislav Ravnikar. Po zaključeni slovesnosti in predaji ključev je sledil še blagoslov vozila ter prijetno druženje s pogostitvijo.

Člani Turističnega društva Moravče na prireditvi Lupa v Ljubljani

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: BOJANA DORIČ

Na povabilo CNVOS, krovni mreži slovenskih nevladnih organizacij, je v četrtek, 8. 9. 2022 v Ljubljani potekal 20. Vseslovenski festival nevladnih organizacij Lupa. Festival je potekal na Prešernovem trgu, na tromostovju in na Sitarjevi ulici. Na stojnicah se je predstavilo več kot 110 nevladnih organizacij z najrazličnejših področij. Nevladne organizacije so aktivne na tistih področjih, kjer država ne uspe ali ne zmora sama poskrbeti za tisto, kar potrebujemo za varno in kakovostno vsakdanje življenje.

Spremljevalni program je potekal na Prešernovem trgu, a je bil žal zaradi slabega vremena okrnjen.

Med nevladnimi organizacijami so bili Zveza prijateljev mladine, Slovensko združenje za požarno varnost, Društvo za pomoč mladostnikom, Društvo SOS telefon in mnogi drugi.

Člani TD Moravče smo na svoji stojnici razstavljali propagandni material turistične ponudbe moravške občine in vrsto pripomočkov za opravljanje različnih poskusov, ki so vezani na učno sprehajalno pot ob Rači. Obiskovalcev je bilo kljub slabšemu vremenu veliko. Radi so se ustavili ob stojnici in se zanimali o turističnih znamenitostih moravške občine in se zabavali ob izvedbah poskusov.

Moravška godba zaigrala na Malem Lošinju

BESEDILO: KATJA RAVNIKAR, FOTOGRAFIJE: SIMON BURJA

Letošnje vroče poletje smo moravški godbeniki začeli v pravem glasbeno-morskem stilu. Prvi vikend v juniju smo krenili proti Malem Lošinju, kjer smo se že tretjič udeležili mednarodnega festivala pihalnih orkestrov (Međunarodni festival puhačkih orkestrara).

Med vožnjo do cilja smo se ustavili na kavi, prijetno kramljali in kovali načrte, kako bomo izkoristili vsako urico težko pričakovanega poletja. Zaigrali smo publiko, ki je skupaj z nami čakala na trajekt za Cres, vzdušje pa smo samo še stopnjevali z igranjem med plutjem proti naši destinaciji.

Ob prihodu smo se namestili v apartmajih in skupaj odšli na odlično večerjo, veselo druženje pa smo nadaljevali s smehom pozno v noč.

V soboto smo prosto dopoldne izkoristili za sončenje na plaži in plavanje v svežem, a čistem morju. Popoldne smo se odpravili na prizorišče festivala v center mesta, kjer smo prireditev pričeli s povorko in s skupnim igranjem dveh koračnic. Po začetnem uvodu so sledili samostojni koncerti vseh petnajstih orkestrov iz Hrvaške, Italije in Slovenije.

Pripravili smo polurni program zabavnih skladb pod vodstvom prof. Mirana Šumečnika in poželi velik aplavz. V nadaljevanju večera smo uživali ob poslušanju nastopov naših glasbenih prijateljev, peli smo in plesali, skratka neskončno uživali.

Vendar pa je vsega lepega prehitro konec in tako se je iztekel tudi naš glasbeni vikend na Jadranu. V nedeljo smo se polni lepih spominov in vtisov odpravili proti domu. Nestrpno se že veselimo novih godbenih dogodivščin, ki nas čakajo v prihodnosti.

Tabor mladine Prostovoljnega gasilskega društva Peče 2022

BESEDILO: ?, FOTOGRAFIJE: ?

VPečah je od petka, 12. avgusta, do nedelje, 14. avgusta, potekal gasilski tabor mladine. Tabora se je udeležilo 35 otrok.

Tabor smo pričeli v petek ob 14. uri s prijavo otrok. Sledili so nastanitev, seznanitev s pravili tabora in razdelitev v skupine. Po kratkem odmoru, v katerem smo igrali igro »med dvema ognjema«, so bili organizirani prikazi prve pomoči, opreme v gasilskem domu in trodelnega napada, poleg tega pa smo se tudi pomerili v igri ciljanja žogice v tarčo. Po večerji smo se odpravili na pohod in iskanje skritega zaklada. Po poti smo s pomočjo zemljevida iskali ovojnice, v katerih so bili koščki fotografij, ki smo jih na koncu morali sestaviti.

V soboto smo se prebudili v deževno jutro. Po zajtrku smo se z avtobusom odpravili na Vransko, kjer smo si najprej ogledali gasilski muzej nato pa še muzej motociklov. Na poti proti domu smo se ustavili v gostišču »Pri Vidrgarju«, kjer smo pojedli kosilo. Popoldan smo se pomerili v odbojki, nogometu in igri »med dvema ognjema«. Poleg športa smo izdelovali tudi kostume dobrih vil in živali.

V nedeljo nam je bilo vreme bolj naklonjeno, zato smo dopoldne izkoristili za prikaz vrhne tehnike. Robi Jesenšek nas je naučil več načinov, kako in s čim se rešuje ljudi po žični vrvi. To smo lahko tudi preizkusili. Ker najboljše pride vedno na koncu, smo imeli popoldan še vodne igre. Postavili smo vodni grad, napolnili bazen in 999 vodnih balončkov ter se noro zabavali do konca tabora. **Vsem bo tabor ostal v lepem spominu!** Najlepša hvala vsem, ki ste na kakršenkoli način pripomogli k izvedbi tabora. Danijelu Malu, Žigi Kosu, Tadeju Gabršku, Blažu Jesenšku, Domnu Malu, Eliji Uštarju, Davidu Stenku, Andreju Hiršlju,

Janiju Avblju, Anžetu Klopčiču in Matevžu Marsu za pripravo igrišča, kopalnice in jedilnice. Mileni Uštar, Špeli Avbelj, Katji Lavrinc in Boženi Pergar za čiščenje stavbe, v kateri je tabor potekal.

Hvala vsem mentorjem Robiju Jesenšku, Evi Jančigaj, Blažu Jesenšku, Janiju Avblju, Anžetu Klopčiču, Patriciji Koren, Larisi Koren, Katji Kos, Katji Lavrinc in Matevžu Marsu za čas, obiskovanje sestankov, vso požrtvovalnost in skrb za to, da so otroci uživali. Da so se mentorji ponoči lahko naspali, so za nočni red in mir skrbeli Matevž Mars, Elija Uštar in Blaž Barlič. Za prvo pomoč sta za ves tabor skrbela Boštjan Mal in Maruša Kokalj. Za hrano so skrbeli Andraž Jančigaj, Florjan Mal in Elija Uštar. Petkovo večerjo in sobotno kosilo so skuhali v gostišču »Pri Vidrgarju«. Za nas sta sladice spekli Špela Avbelj in Joži Jančigaj.

Velika hvala Mileni Uštar, ki je med taborom in po njem poskrbela za čistočo stavbe.

NAŠIH

PETIN

LET

Prva septembrska nedelja je bila za nas, rokodelce Moravske doline, še posebej svečana in praznična, saj smo v čudovitem okolju gradu Tuštanj proslavljali in praznovali našo 25-letnico. Praznovanje smo združili s tradicionalnim rokodelskim dnevom na gradu Tuštanj.

Osnovni cilj je ohranjanje rokodelskih znanj in spretnosti

»Rokodelci« spoznajmo se!

Vsem je znano, da so bili ljudje v naših krajih znani »rokodelci« - kiparji, slikarji, izdelovalci uporabnih predmetov, vezenin, cipk, okrasnih predmetov in še marsikaj, so ustvarjali na svojih domovih zase in za druge.

Vemo, da so takšni ustvarjalci tudi sedaj med nami. Zato želiva, **da bi se zbrali 28. februarja 1997 ob 19. uri v avli Kulturnega doma Moravče.**

Na srečanju bi se dogovorili o morebitnem organiziranem delovanju in skupnem ustvarjanju.

S seboj prinesite svoje izdelke in veliko dobre volje!

Vabita
LEONIDA KOČAR
in **BRANKA BIZJAN**

Naša uspešna zgodba se je pričela daljnega leta 1997, ko sta se prijateljici Branka Bizjan in Leonida Goropevšek Kočar pogovarjali, da bi nastala nepopravljiva škoda, če bodo šle rokodelske spretnosti v pozabo. To svoje razmišljanje sta predstavili Matjažu Kočarju, županu tedaj novoustanovljene Občine Moravče, ki ju je podprl.

V Slamniku, takratnem skupnem glasilu več občin, sta objavili vabilo rokodelcem k srečanju v avli Kulturnega doma v Moravčah.

In zgodila se je prva zgodovinska rokodelska delavnica 18. februarja 1997 ob 19. uri v avli Kulturnega doma. Zbralo se je osem rokodelcev. S seboj so prinesli košare, komate za konje, različne pasove, pletene in kvačkane izdelke in še več tega, kar so imeli doma in so tudi znali sami izdelati.

Število članov in prepoznavnost sta strmo naraščala

Od takratnih osmih članov, se je društvo tako povečalo, da danes šteje preko šestdeset članov, ki zvesto in s ponosom ohranjamo kulturno in etnološko dediščino Moravske doline in njene širše okolice. Drobnim bombažnim nitkam, volni, papirju, lesu, blagu, kovinam, odpadnemu in drugemu materialu damo rokodelci obliko in jim vdahnemo dušo, da zaživijo in dobijo uporabno vrednost. To je naše poslanstvo in delo!

Poleg številnih priznanj, ki smo jih v vseh teh letih prejeli, smo še posebno ponosni, da smo leta 2021 od Slovenskega etnološkega društva prejeli Murkovo listino, ki jo podeljujejo za ohranjanje in dosežke na področju etnologije na Slovenskem. Prepoznavnost društva se je iz čisto lokalnega območja razširila

BESEDILO: **ALOJZ HANČIČ**
 FOTOGRAFIJE: **ALOJZ HANČIČ**
 in **BOJANA DORIČ**

DVAJSET

izven občinskih, lahko rečemo tudi državnih meja, saj v Sloveniji že skoraj ni prireditve, na katero ne bi bili povabljeni. Naša dejavnost pa je znana tudi onkraj naših meja, kamor nas vabijo, da se predstavimo s svojim rokodelskim znanjem in izdelki.

Obogaten Rokodelski dan na gradu Tuštanj

Letošnjo 25. obletnico smo si zamislili in jo izpeljali na gradu Tuštanj tako, da smo v atriju gradu pripravili petindvajset delavnic, na katerih smo prikazali našo dejavnost. Obenem smo dali tudi obiskovalcem možnost, da so preizkusili svoje ročne spretnosti in se naučili novih.

Delavnice in z njimi pričetek našega praznovanja je dopoldan slavnostno odprl župan dr. Milan Balažič. Na popoldanskem svečanem delu pa so o našem delu spregovorili tudi tisti, ki so bili v preteklosti povezani z nami in tisti, ki nas podpirajo pri naših dejavnostih. Kot prva je spregovorila druga moravska županja, današnja evropska poslanka Ljudmila Novak. Z njeno pomočjo smo se predstavili v Evropskem parlamentu v Strasbourgu. Tudi tretji moravški župan, Martin Rebolj, je v svojih mandatih podpiral delo našega društva.

Dr. Milan Balažič, sedanji župan občine Moravče, je naš zvesti podpornik, ki se vedno odzove tako našim vabilom na dogodke, ki jih organiziramo, kot našim pozivom k podpori ohranjanja in razvoja rokodelskih dejavnosti na Moravškem.

Ob koncu je spregovoril tudi lastnik gradu Peter Pirnat, ki je pred leti sprejel našo pobudo, da se na gradu odvijajo tradicionalni rokodelski dnevi in nam je vedno pripravljen pomagati.

V kulturnem delu so nastopili člani upokojenskega mešanega pevskega zbora Moravče, ki ga vodi Milan Kokalj ter Lilije, moravske mažoretke, ki letos praznujejo 5. obletnico delovanja. Celotno prireditev je vodila in povezovala naša nepogrešljiva Branka Bizjan.

Za konec se želim v imenu vseh naših članov zahvaliti vsem, ki ste nas zvesto podpirali vseh 25 let ter vsem, ki boste to počeli še naprej. Velika hvala in čestitke pa vsem vam, dragi prijatelji rokodelci, da s takšno vnemo delite svoje znanje in ohranjate našo nesnovno kulturno dediščino.

Moravške Lilije poleti

BESEDILO: KATJUŠA LAVRINC, FOTOGRAFIJA: BRINA LAVRINC

O b še vedno vročih avgustovskih poznih popoldanski urah so za Kulturnim domom vihteče se mažoretne palice privabile poglede mimoidočih.

Naše Lilije so pridno vadile nove koreografije za bližajoče se nastope. Resen pristop, zavzetost in pripadnost skupini jim niso dovolili predolgega počitka. Tako so se treningi pričeli mesec dni pred koncem počitnic. Za boljšo predstavo naj vam povem, da to pomeni štiri ure na teden, kar dekletom daje pomembno prednost, saj bodo tako v začetku sezone že v dobri pripravljenosti.

V takšni skupini pa je poleg kondicijskega, spretnostnega in koreografskega treninga zelo pomemben tudi povezovalni del, stik s publiko in navsezadnje tudi sama predstavitev skupine in društva. Da se ta stik in elan ohranita, so se dekleta v nedeljo, 4. septembra, s ponosom odzvala povabilu Rokodelskega centra Moravče in na Rokodelskem dnevu na Gradu Tuštanj predstavile rezultat skrajšanih

počitnic. Tako so vsem obiskovalcem tega čudovitega praznika, podarile nastop, kjer so zaokrožile sporočilo rokodelcev. Prav tako kot rokodelke in rokodelci, so tudi Lilije umetnice, ki združujejo strast, tradicijo, prosti čas in svoj talent. Združitev teh talentov v atriju gradu je čudovita priložnost, da obiskovalci začutijo to zavezanost ter strast do tradicije ter ponos na domačo dolino. Ob tej priložnosti se Lilije zahvaljujejo Rokodelcem za povabilo.

Seveda pa Lilije vedno stremijo k še več izkušnjam in priložnostim, da se predstavijo in zahvalijo, da so že 5 let skupina. Ob tej obletnici so se zbrale v četrtek, 25. avgusta 2022, v cerkvi Sv. Jerneja v Pečah ob zahvalni maši, kjer so se zahvalile za ta leta delovanja, izkušnje in za vse uspehe. Za vsako posamezno Lilijo ter celoten šopek Lilij, ki sestavljajo to čudovito skupino. Hvaležne so tudi za prihajajočo novo sezono in vse priložnosti, ki jih še čakajo.

Ne, mažorete niso počivale, četudi je bilo poletje. Venomer ustvarjajo, se trudijo in sodelujejo. S ponosom nosijo grb občine Moravče in s ponosom predstavljajo našo prelepo moravško dolino.

Počitniško varstvo

BESEDILO: TADEJA JEZERNIK, FOTOGRAFIJA: MARJANCA PIRC in ČRT LIPOVŠEK

V dnevih od 27. junija do 8. julija 2022 in od 22. avgusta 2022 do 26. avgusta 2022 je na šoli potekalo počitniško varstvo otrok od 1. do 3. razreda.

Otroci so imeli pester program, ki je omogočal različne aktivnosti. Odšli so na izlet v Arboretum, obiskali zavetišče za živali pri družini Krmac, se hladili na domžalskem bazenu ter se sprehodili do Sv. Mohorja, gradu Tuštanj in Planinskega doma Ušte - Žerenk. Ustvarjali so v glasbenih, likovnih in znanstvenih delavnicah ter se športno udeleževali.

Posebna zahvala gre tudi knjižnici Moravče, kjer so se res potrudili. Za otroke je bilo svojevrstno doživetje tudi vožnja z redno linijo avtobusa. Otroci so v teh dneh uživali v druženju, se smejali in vsak dan kaj novega naučili.

Najlepša hvala koordinatorju Boštjanu Peterki in Občini Moravče, ki je počitniško varstvo omogočila.

Mažoretke praznujejo peti jubilej

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: BOJANA DORIČ

Mažoretke Moravske Lilije letos praznujejo pet let delovanja. V knjižnici Daneta Zajca v Moravčah so v ponedeljek, 5. septembra, pripravile razstavo SEDI! 5. Otvoritve razstave smo se udeležili tudi rokodelci in rokodelke Moravske doline.

Ker se mažoretke vedno udeležijo prireditev, ki jih pripravimo rokodelci in s svojimi nastopi obogatijo naš program, smo jim pripravili jubilejno darilo. Tiha želja mažoretk je bila, da bi imeli v svoji lasti klekljano figuro-mažoretko. Rokodelci smo se naloge lotili že pred nekaj meseci. Za sliko sta poskrbeli Bojana Dorič in Nina Dorič Majdič, mojstrica klekljanja Zdenka Trobec Milovanovič pa je poskrbela za preoblikovanje slike v klekljarsko skico in izdelavo končnega izdelka. Končni izdelek – klekljana mažoretka, je lepo uspela.

Naš namen, da presenetimo slavljenke, je uspel. Vesele so bile tako naših želja kot unikatnega izdelka.

Ob spomeniku v Veliki vasi

BESEDILO: VOJKA REBOLJ, FOTOGRAFIJA: VOJKA REBOLJ in BRIGITA BARLIČ

Združenje borcev za vrednote NOB Moravče je 20. avgusta pripravilo prireditev pri spomeniku in grobišču v Veliki vasi v spomin padlim v boju na Murovici pred devetinsedemdesetimi leti. V grobišču je pokopanih 23 partizanov in aktivistov.

Polaganje venca in slavnostni govornik Soniboj Knežak, poslanec Državnega zbora

Recitala sta Matjaž Barlič s Kajuhovo Mostovi in mladi Martin Grilj iz Velike vasi tudi s Kajuhovo Bosa pojdiva. Venec k spomeniku so položili iz moravškega združenja predsednik Martin Rebolj in podpredsednik Darko Grošelj ter svetnica Brigita Barlič. V imenu združenja je prisotne pozdravil njegov predsednik Martin Rebolj.

Slavnostni govornik je bil poslanec Državnega zbora Soniboj Knežak, ki je imel poglobljen govor o upor in zmagi slovenskega naroda. Prireditev se je zaključila z igranjem Ipavčeve Domovine na trobento in tokrat tudi na harmoniko Dominika Krta. Slovesnost je bila lepo obiskana tudi z več prapori sosednjih društev in Vojnih veteranov iz Moravč. Organizator se najlepše zahvaljuje PGD Velika vas, vaščanom in lastnikom zemljišča družini Pirc. Mogoče pa še nekomu, ki je poskrbel, da so prve kaplje padle, ko se je prireditev zaključila. Dež je bil dobrodošel, ni pa motil druženja, ki je bilo v prostorih gasilskega doma.

Naj naj kratko osvetlimo takratno dogajanje po besedilu knjige Pomniki v domžalski občini iz leta 1979: »Po ustanovitvi 6. avgusta 1943 je Šlandrova brigada dobila kot svojo prvo nalogo, da se čimprej prebije na Dolenjsko. Med pripravami za odhod pa so prišle na domžalsko območje velike nemške sile, da ob kapitulaciji Italije vdrejo v ljubljansko pokrajino. Vsi podatki, ki so jih zbrale brigadne patrulje ob premikih nemških enot, so kazale, da se bo hajka nadaljevala zlasti v Moravški dolini.« Na več mestih so potekali hudi boji. Številčno velika nemška premoč, borcem je primanjkovalo orožja, s seboj so imeli neoborožene novince, a vseeno ni dala zadovoljstvo okupatorju. Prav na dan kapitulacije Italije so se vsi bataljoni Šlandrove brigade zbrali v Štatenberku.

V programu spominske svečanosti so sodelovali: Peški oktet je pričel s Himno, med posameznimi točkami pa zapel še tri partizanske. Ob tabornem ognju in Na oknu glej obrazek bled sta med veznim tekstom zaigrala na trobento Jože Setničar in njegov vnuk Jakob Jere.

Izletniki društva upokojencev

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: VOJKA REBOLJ

Izletniki društva upokojencev so se tokrat odpravili v Ormož in okolico. Najprej smo se ustavili v železničarskem muzeju v Osluševcih, kjer so nam prikazali bogato prleško železničarsko zgodovino. Ogledali smo si zanimiv vagon s številnimi zanimivostmi, predmeti in pisnim opisom ter ustno razlago. Tudi špricer iz štajerskega vina se je ob vročem dnevu prilegel. V oljarni bučnega olja Središče so nam pokazali film z zgodovino delovanja, ogledali smo si še mnoge izdelke, kot so bučna semena na tak in drugačen način, s čokolado in mnogimi drugimi dodatki, olje in tudi bučni liker. Bilo je poučno in tudi slastno. Razkazali so nam mesto Ormož, pod obronki Slovenskih goric in na naravni terasi nad reko Dravo. Pri tem pa smo izvedeli, da se prebivalci veliko vozijo v bližnjo Avstrijo na delo. Ormoški grad ima velik vrt in razložili so nam nekdanjo grajsko življenje. V skritem

kotičku stolpa je imel grad zatočišče, ki ni imelo ne oken, ne vrat, le lino in vhod z vrha. Danes imajo za debelimi stenami za prikaz vinske klet, za pokušino pa jeruzalemčana. Celodnevno potepanje smo zaključili z dobrim štajerskim kosilom. Če le ne bo korone, se bomo odpeljali še kam.

Ali otroci dovolj berejo?

BESEDILO: BERNARDA MAL, FOTOGRAFIJA: ERIKA SLAPAR

Upam, da si to vprašanje pogosto zastavite. Odgovor je zelo jasen. Otroci berejo več, kot so brali kadar koli v zgodovini, so ugotovili v mednarodni mreži Eread Cost, v kateri je 5 let sodeloval Miha Kovač, profesor na ljubljanski Filozofski fakulteti in avtor knjige *Berem, da se (po)berem*.

Kakšni bralci bomo, je odvisno od zglada v družini od najnežnejših dob z branjem pravljič do zglada, ko starši posežejo po knjigah in jih berejo pred otroci.

Pot do dobrega bralca je dolga. Začne se z opismenjevanjem in učenjem branja. Usvojiti bralno tehniko je velik napor, a se v kasnejšem življenju visoko obrestuje, zato je potrebno vztrajati. Če bralno tehniko usvojimo »za silo«, potem je branje napor, saj se naši možgani ukvarjajo s povezovanjem

glasov in besed, pri tem pa ni več prostora za razumevanje prebranega. V šoli ugotavljam, da polovica učencev v 6. razredu nima dovolj razvite tehnike branja!

Kaj berejo otroci?

V večini se »sprehajajo« po družabnih omrežjih, brskajo po spletu, gledajo videoposnetke. To je čudovito, da postane ekran podaljšek roke. Vendar previdno! Kakšne besede, jezik, simbole uporabljajo pri tem? Na ekranih beremo prostorsko, saj se ves čas pojavljajo slike, obvestila, oglasi, sporočila o prispeli e-pošti ... Možgane v nekaj minutah oplazi velika količina informacij, ki pa jih ne uspejo premisliti, primerjati, ustvarjati nova spoznanja; le za kratek čas ostajajo v kratkoročnem spominu. Otroci postanejo nemirni, če se ves čas ne »dogaja« na ekranu. Obvladovati dostop do informacij je prednost, a za uspešno življenje ne zadošča.

Branje knjig pa je nujno dopolnilo prostorskega branja; branje knjig je linearno, od vrstice do vrstice, v lastnem tempu, z možnostjo večkratnega branja odlomkov, premori za razmišljanje – to zagotavlja, da bo v možganih ostalo v dolgoročnem spominu. Ob usvojeni tehniki branja ter s prostorskim in linearnim branjem postanemo zmagovalci prihodnosti.

»Z branjem knjig si širimo in poglobljamo besedišče, ostrimo sposobnost razmišljanja na vseh področjih, krepimo

Deset razlogov za branje knjig v digitalnih časih

1. Če znaš dobro brati, vidiš in slišiš več.
2. Če bereš, poznaš več besed, zato lahko razmišljaš o več rečeh.
3. Če daljša besedila bereš s papirja, jih razumeš bolje, kot če jih bereš z zaslona.
4. Če uporabljaš zaslonske tehnologije in bereš knjige, se naučiš misliti na dva različna načina.
5. Če bereš, lažje razumeš druge ljudi.
6. Otroci, ki odraščajo v beročem okolju, so v življenju uspešnejši.
7. Med bralci je več zadovoljnih in ustvarjalnih ljudi, kot med nebralci.
8. Branje je napor, a je lahko tudi užitek.
9. Branje v tujem jeziku je okno v svet, od koder vidiš tudi domov.
10. Z branjem knjig se učiš misliti z lastno glavo.

Deset razlogov, zakaj ne beremo knjig

1. Nimam časa.
2. Knjige so predrage, v knjižnicah pa so knjige, ki me zanimajo, pogosto izposojene.
3. Raje gledam serije.
4. Knjige me ne zanimajo.
5. Na pametnem telefonu najdem vse, kar me zanima.
6. V prostem času raje hodim po trgovinah in se družim s prijatelji.
7. Družbeni mediji so zakon.
8. V poplavi knjižne ponudbe se ne najdem.
9. Knjige so iz nekih drugih časov.
10. Branje knjig je prenaporno.

Vir: Kovač, Miha: *Berem, da se poberem*; 10 razlogov za branje knjig v digitalnih časih. – Mladinska knjiga, 2020

zmožnost razumevanja in se urimo v empatiji – vse to pa so temelji za razmišljanje z lastno glavo, nenazadnje pa tudi za uspeh in srečo,« v knjigi zapiše Kovač.

V šoli opažam, da učenci ne poznajo pomena besed, ne zmorejo ubesediti svojih misli, opisati stvari, njihova besedila so nenatančna, tudi pravopisno pomanjkljiva.

Če upoštevamo še spoznanja nevroznanstvenikov o spreminjanju možganov ob prekomerni uporabi ekranov, starši vemo, da je za dobrobit lastnih otrok in celotno družbo nujno okrepiti branje knjig.

Za konec še velik hvala Krajevni knjižnici Daneta Zajca, knjižničarki Katarini, Občini Moravče, županu in OŠ Jurija Vege, ravnatelju in učiteljem drugega razreda, da so se priključili projektu, v katerem so vse učence 2. razreda sprejeli v bralno skupnost, staršem pa spregovorili o pomenu branja.

Uporaba ekranov v otroštvu mora biti omejena in nadzorovana.

Starost	Čas pred zaslonom v prostem času
0-2 leti	brez zaslonov
2-5 let	manj kot eno uro na dan v navzočnosti staršev in sorazmerno starosti
6-9 let	največ eno uro na dan prva triada osnovne šole
10-12 let	največ eno uro in pol na dan druga triada osnovne šole
13-18 let	največ dve uri na dan tretja triada osnovne šole in srednja šola

Vir: <https://safe.si/starsi/priporoceni-cas-uporabe-zaslonov-pri-otrocih> (uporabljeno, 15. 9. 2022)

Ko Peški oktet zapoje pri Mariji Snežni na Kredarici

BESEDILO: MATIJA BARLIČ, FOTOGRAFIJA: BRIGITA BARLIČ

Koronski časi, ki upajmo, so zdaj že za nami, so pri marsikom pustili kar nekaj posledic. Pa ne le zdravstvenih, ampak tudi nekaj tistih lenobnih, ko je marsikdo z vzrokom lahko rekel »Oh, danes mi pa ni treba nikamor iti, končno lahko ležim doma na kavču...«

Med temi pa ni bilo članov Peškega okteta. V oktetu smo se že med korono previdno pripravljali na novo sezono, na naš poletni koncert, predvsem pa na pohod na Triglav, ki smo ga načrtovali že pred »korona« krizo. Če smo s tem podvigom še malo oklevali, pa nam je pravi zagon dal bolnišnični župnik, naš Moravčan Miro Šlibar, s katerim smo se srečali na prireditvi »Po nagelj na Limbarsko goro«, ko smo peli pri maši, ki jo je daroval prav on. V prijetnem klepetu po maši smo izvedeli, da nekaj let že daruje maše pri Mariji Snežni na Kredarici. Takoj se mu je utrnila misel, kako lepo bi bilo, če bi takšna skupina pevcev zapela tam v visokogorju. Malo smo se spogledali, nekateri so pogledali v koledarčke in že je padla obljuba, da bomo tam. Ker pa obljuba dela dolg, smo to tudi izpeljali.

Tako smo se v nedeljo, 14. avgusta, še ponoči zbrali člani okteta in manjša spremljevalna ekipa ter se v ranem jutru iz doline Krma, oprtani z nahrbtniki, peš podali proti Triglavu. Seveda ni manjkalo dobre volje in smeha, tako da smo bili že pred 12. uro na Kredarici, kjer smo naredili kratek postanek in načrt za naprej. Ker smo zvečer in naslednje jutro peli pri dveh mašah in ker vremenska napoved za naslednji dan ni bila obetavna, se nas je večina že isti dan odpravila še na vrh Triglava. In res smo imeli kaj videti.

Še polni vtisov smo zvečer z zanosom zapeli pri večerni sveti maši in procesiji pred kapelo Marije Snežne. Tudi v koči na Kredarici, kjer smo prenočili, ni manjkalo petja. Pa čeprav je bilo vzdušje res prešerno, smo morali še pravi čas v »čar« skupnih

ležišč, saj nas je naslednje jutro čakala še ena maša in nato še pred nevihto pot v dolino.

Zjutraj nas je nepričakovano zbudila prijetna melodija graščakove budilke in neverjeten prizor s soncem obsijanega Triglava, kot bi si še narava odela pražnjo obleko. Po zajtrku nas je čakala še ena maša, ki je bila zaradi velikega števila romarjev spet pred kapelo. Kljub ledeno mrzlemu vetru smo peli s toplino v srcih in hvaležnostjo, da lahko opravljamo tako poslanstvo. Posebno, ko nas je pred vsemi navzočimi pozdravil in pohvalil župnik Miro Šlibar.

Po maši je sledilo še kratko druženje v koči, kjer spet ni šlo brez pesmi. In s pesmijo v srcih, polni lepih vtisov smo se dobre volje odpravili proti Moravški dolini, katere glas tudi na tak način širimo po naši lepi domovini.

Množični tek otrok

BESEDILO in FOTOGRAFIJI: ANA GERČAR

Tudi v našem vrtcu se je več skupin letos odločilo, da se v okviru Slovenske atletske zveze pridruži velikemu dogodku Množičnemu teku otrok s sloganom »Začni mlad, tekmuji pošteno«.

Vsaka skupina se je pripravila na dogodek najprej v svoji igralnici, kjer so se pogovorili o zdravem načinu življenja in o poštem tekmovanju. Ker je letošnje vodilo našega vrtca sodelovanje na vseh ravneh, smo se skupaj dogovorili, da dogodek izvedemo vse skupine skupaj.

Pripravili smo plakate, ki so označevali start in cilj, nekateri so s seboj za navijanje in spodbujanje prijateljev iz vrtca prinesli slovenske zastavice, troblje, raglje in celo prenosni mikrofoni. Tek smo začeli s prepevanjem in pokončno držo ob himni. V razposajenem vzdušju smo si ogledali progo in jo označili – skupaj smo prešteli velike korake za 100 metrov dolžine. Sledil je izmenični tek skupin. Navdušenje otrok in zaposlenih je bilo neizmerno. Res smo se povezali in hkrati naredili nekaj dobrega zase.

Naj bo otrokom v šoli lepo

BESEDILO: ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE SLOVENIJE

*Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®*

Začenja se novo šolsko leto. V Zvezi prijateljev mladine Slovenije (ZPMS) smo zelo veseli, da lahko otroci ponovno pripravljajo svoje šolske torbe in se veselijo srečanja s sošolci v živo. Vsem otrokom želimo, da bodo prvi šolski dnevi polni veselja ter da bi se v šolah in obšolskih dejavnostih počutili sprejete in upoštevane. Naj odrasli spremljajo in spodbujajo njihov razvoj in so odločni takrat, ko se dogajajo krivice in medvrstniško nasilje.

V naše programe in projekte bo v novem šolskem letu vključenih več kot 50.000 otrok iz vse Slovenije. Otroci bodo v novem šolskem letu sodelovali na Otroških parlamentih s temo Duševno zdravje otrok in mladih, raziskovali bodo v okviru Mladih raziskovalcev zgodovine na temo Šport skozi čas ter ustvarjali na natečaju Evropa v šoli na temo vojne problematike. V prvem tednu oktobra bo od 3. do 9. oktobra ponovno Teden otroka®, letošnji slogan bo Skupaj se imamo dobro. Naše članice – društva in zveze prijateljev mladine po Sloveniji – bodo v tem tednu pripravile različne aktivnosti, k sodelovanju bomo povabili tudi vrtce in osnovne šole.

Šolske potrebščine za 3600 otrok

Sšolskimi potrebščinami mora biti opremljen vsak šolar. Za veliko družin je nakup šolskih potrebščin in predvsem delovnih zvezkov velik (prevelik) strošek. Zato je izrednega pomena naš program Polna šolska torba, ki zbira materialne in finančne donacije. Veliko šolskih potrebščin smo že razdelili v različne kraje po Sloveniji, nekaj pa jih še bomo.

V dobrodelni akciji Poštar Pavli polni šolske torbe, ki jo že 10 let izvajamo skupaj s Pošto Slovenije, smo letos zbrali kar 37.691 kosov šolskih potrebščin in že več kot 10.600 €.

Program Polna šolska torba še vedno teče. Ocenjujemo, da bomo z donacijami fizičnih oseb in podjetij do začetka septembra ponovno presegli 50.000 zbranih šolskih potrebščin, ki so bile – in še bodo –

razdeljene med 52 naših članic. Predvidevamo, da bomo letos skupno opremili 3600 otrok. V letošnjem letu bo naše pomoči ob vstopu v šolo deležnih tudi več kot 150 begunskih otrok iz Ukrajine.

Šola naj bo varen prostor

Vokviru ZPMS deluje **TOM telefon**, edini telefon za otroke in mladostnike, ki je za težave in pogovore otrok in mladostnikov na voljo vsak dan, med 12. in 20. uro, na telefonsko številko 116 111. Na TOM telefon se obračajo otroci in mladi tudi zaradi odnosov z vrstniki in s sošolci, ki otroke pogosto spravljajo v stisko. Zato nas zelo veseli, da otroci in mladi TOM telefon prepoznavajo kot varnega sogovornika, kateremu se lahko zaupajo.

TOM telefon vsem otrokom in mladostnikom sporoča: »Verjamemo v prav vsakega izmed vas. Verjamemo, da ima vsak izmed vas spretnosti in moči, ki jih potrebuje za to šolsko leto. Radi bi vas spomnili, da boste najmočnejši, kadar boste držali skupaj. Saj boste lahko spoznali, da ste se že naučili paziti nase in na druge.«

TOM telefon v septembru nadaljuje akcijo Tom potuje, otroke obiskuje, ki otroke po šolah opozarja na to, da nikoli niso sami in da so težave ter stiske rešljive.

Otroci naj razvijajo svoje potenciale

Darja Groznik, predsednica ZPMS: »Ko otroci počnejo tisto, v čemer so dobri in kar jih veseli, to vpliva tudi na njihovo samozavest in jim povečuje občutek lastne vrednosti. To je še posebej pomembno za otroke iz socialno šibkejših okolij, ki so zaradi stroškov, ki jih prinesejo interesne aktivnosti, pogosto izključeni. Sama dejavnost je sicer lahko brezplačna, vseeno pa zahteva posebno opremo, ki je za veliko otrok nedosegljiva. Ravno tem otrokom pri ZPMS skušamo čim bolj pomagati z našimi socialno humanitarnimi programi - Eno srce. Da bodo lahko otroci razvijali svoje potenciale in obdržali socialno vključenost, potrebujejo tudi varno in spodbudno okolje, za to smo odgovorni mi – odrasli. Zato nagovarjam vse zaposlene v šolstvu in starše, bodimo našim otrokom vzor in opora, poskrbimo, da bodo naši odnosi sočutni, strpnji, prijazni in podporni. Ob novem šolskem letu pa vsem otrokom želim obilo zvedavosti in veselja ob učenju ter veliko druženja s prijatelji v živo.«

Prvi šolski dan

BESEDILO: BARBARA FALE, FOTOGRAFIJE: SARA FLIS

*»V dolini prelepi je mnogo poti, otroci hitimo po njih, se mudi.
Hitimo v šolo, nas čaka modrost: črke, številke in znanja sladkost.
Po Juriju Vegi ima šola ime, on cenil je znanje, zanj dal je srce.
Učitelji nam vlivajo vso modrost in lepe nasvete, življenja svetost.«*

Urca veselo tiktaka. Naštela je tako veliko minut, ur in dni, da se je zaključil čas počitnic. Prvi september nam je postregel z dežjem in oblaki, v okolici šole je gradbišče, vendar je bil dan lep, ker so se v šolske klopi vrnili učenci.

Veseli so bili snidenja s sošolci in učitelji. Izmenjali so si utrinke iz počitniških dni ter si zastavili cilje za novo šolsko leto. Ravnatelj šole Matej Žist je pozdravil vse navzoče ter vsem zaželel uspešno ter varno šolsko leto.

Na podružnični šoli Vrhpolje je šolski prag prvič prestopilo 12 učencev. Pozdravila jih je dobrodošlica Pojočih čebelic, otroškega pevskega zbora. Prvošolčke in njihove starše, vse navzoče je nagovorila nova vodja podružnične šole, učiteljica Ana Kovač. Vse navzoče sta pozdravila tudi župan dr. Milan Balažic in policistka Agata Jevnikar.

Na matični šoli je šolski prag prvič prestopilo 39 učencev. Ločeno po oddelkih so se zbrali v telovadnici spodnjega vrtca.

Prvošolčke in njihove starše so tudi tukaj pozdravili ravnatelj Matej Žist, župan dr. Milan Balažic in policistka Agata Jevnikar.

Učiteljica Mojca je predstavila izvirno glasbeno pravljico Plava-joča deščica. Povezovalci programa Mateja, Dominik, Ana in Blaž pa so najmlajše pozdravili s prvimi učenostmi, pesmijo in ugankami. Prvošolčki so se odlično izkazali v reševanju ugank. Ravnatelj Matej Žist in učiteljice smo najmlajšim naredili rumene rutice in postali so pravi šolarji. Odšli so v svoje učilnice, kjer jih je čakala prva prijetna naloga in sladko presenečenje. Enega izmed oddelkov je obiskala tudi ekipa Radia 1 ter učence nagradila z vrečko presenečenja.

Varnost na prvem mestu

Prvi dan šole je vedno znova priložnost, da se voznike, otroke in starše spomni na pomembnost varnega in odgovornega obnašanja na cesti, ki otrokom omogoča varno pot v šolo. To je poudarila tudi policistka in njeni spremljevalci na naših prireditvah.

Letošnji 1. september je uho posebej »pobožala« županova novica, da bodo že v tem šolskem letu učenci vstopili v prostore učilnic novega šolskega prizidka in športne dvorane.

*»Mi smo Vega, mi smo mega, tu na znanje vsak prisega,
umetnost, spretnost vse vrline, se nas vegovcev drže.
Mi smo Vega, mi smo mega, lepa beseda tu vse dosega,
v življenje mi pogumno gremo, učeni vegovci smo mi.«*

Naslova svetovnih prvakinj v street showu v Moravče

BESEDILO in FOTOGRAFIJI: SAŠA EMINIĆ CIMPERMAN

Kar tri Moravčanke so se po skrajšanih poletnih počitnicah udeležile Svetovnega prvenstva v street dance showu, ki je od 2. do 4. septembra potekalo v Tomaszow Mazowiecki, na Poljskem. S soplesalci iz Plesnega kluba Miki so odplesale svoje najboljše nastope ter osvojile odlične uvrstitve.

Svetovnega prvenstva se je pod vodstvom koreografov in trenerjev Andraža Mraka, Anje Jurić in Erika Bukovnika ter spremstvom staršev, udeležilo 86 plesalcev z osmimi vrhunskimi plesnimi točkami. Mladinci so se na svetovno prvenstvo udeležili s kar dvema street show formacijama. Mlajši mladinci so si s točko The bachelor (Manca Magister) priplesali odlično 8. mesto.

Drugi dan tekmovanja pa so nastopili najstarejši plesalci, člani, in s točko Stalker (Teja Bajde, Eva Gorjup) pretresli publiko in sodnike in si priplesali naslov svetovnih prvakov.

Naši plesalci in trenerji so najboljši plesalci in trenerji. Naši spremljevalci in starši so najboljši spremljevalci in starši. Vsi skupaj smo dosegli navedene uspehe z vložnim trudom, prilagajanjem, zaupanjem in potrpežljivostjo. Kličem še na mnoge uspehe!

Blaž Slapar in 11. razstava ilustracij, risb in slik ustvarjalcev njegove slikarske šole

BLAŽ SLAPAR MED DELOM

11. razstava
ilustracij, risb in slik
ustvarjalcev
Slikarske šole
Blaža Slaparja

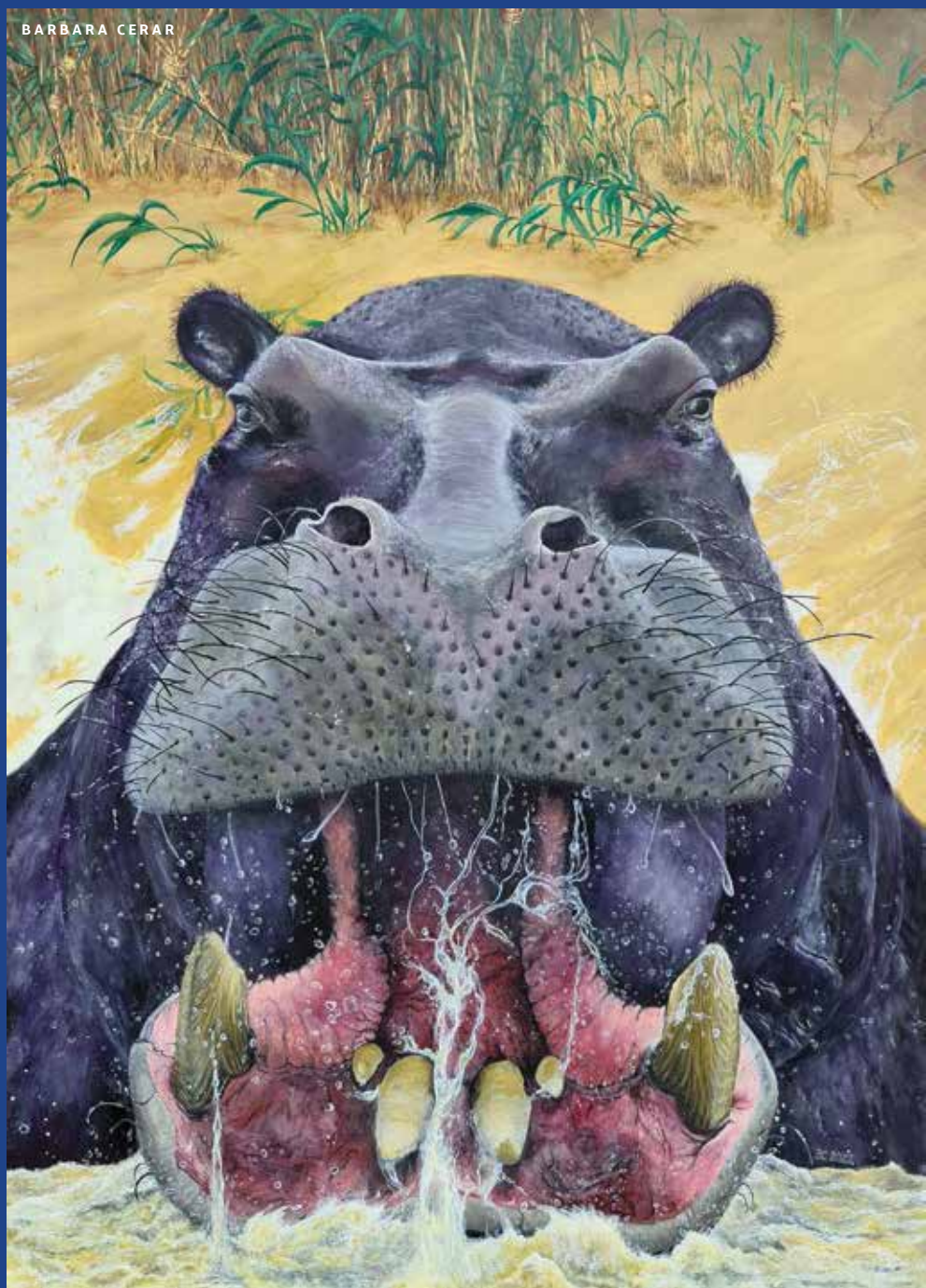
2 - 4
SEPTEMBER
2022

ORGANIZATOR: KULTURNI CENTER
GORICA 3, MORAVČE

Ovčji razstavi...
Povzeto po: ...

PLAKAT, KI JE VABIL NA
VELIKO 11. RAZSTAVO
SLIKARSKE ŠOLE

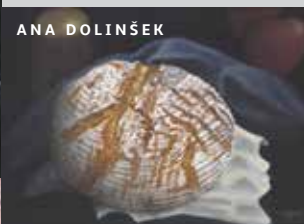
BESEDILO: DAVID KOPRIVŠEK
(WWW.NEUHOJENASTEZICA.SI)
FOTOGRAFIJE: MANCA BOŠTINAR

MANCA BORŠTNAR

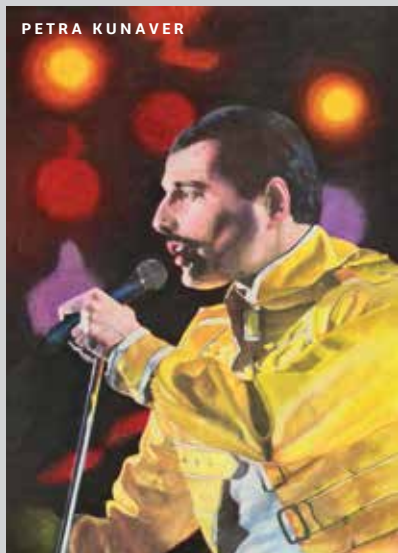
VIDA JAVORŠEK

ANA DOLINŠEK

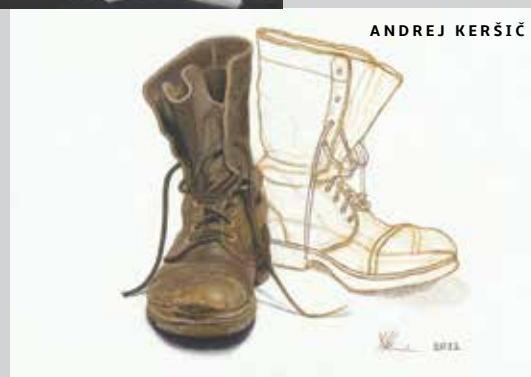
BLAŽ VODNJOV

PETRA KUNAVER

MATEJ MIKLAVČIČ

ANDREJ KERŠIČ

KAJA PERGAR

n je risal in slikal, mi (ostala osnovnošolska mularija) pa smo si razbijali glave z vprašanjem, kako na svetu mu uspe s tako natančnostjo in s takim občutkom na papir spraviti vse tiste like iz filmov ter risank. Da, že v osnovni šoli je bil cela umetniška zvezda. To je bilo pred tridesetimi leti. Trideset, če ne še več ...

Od takrat je Blaž samo še nadgrajeval svoj talent, ga pilil, klesal, negoval in na področju likovne umetnosti pri nas postal nesporni mojster. V sebi nosi edinstveno zakladnico likovnega znanja, ki je plod nenehnega ustvarjanja in neomajnega prizadevanja po doseganju odličnosti na prav vsakem koraku umetniškega izražanja. Da je za magistrsko delo prejel Nagrado Akademije za likovno umetnost in oblikovanje za posebne umetniške dosežke, niti malo ni naključje.

Ko sem ga nekoč vprašal, kaj mu likovna umetnost pomeni, mi je dejal: "Kar čutim med samim procesom slikarskega ustvarjanja in po njem, je izpolnitev. Izpolnitev, ki izvira iz zavedanja, da koristim to, kar mi je bilo dano. Seveda pa me vedno ob tem spremlja težnja po še boljšem, še inovativnejšem, še bolj zanimivem. Pravzaprav nikoli ne izklopim razmišljanja o umetnosti oziroma o tem, na kakšen način bi lahko rešil

ROK VRENJAK LAZIČ

MILAN VRŠNIK

RAZSTAVO JE SLAVNOSTNO ODPRL ŽUPAN OBČINE MORAVČE DR. MILAN BALAŽIČ

OBISKOVALCI PO ODPRTJU RAZSTAVE

EVA JAMNIK

IRENA REMC

IDEALNA KULISA ZVEZDNATNEGA NEBA IN LEPEGA VREMENA JE POSKRBELA ZA ČAROBNO ODPRTJE IN PREDSTAVITEV LIKOVNIH DEL TECAJNIKOV. PREDSTAVITEV JE PODAL MENTOR BLAŽ SLAPAR.

določen likovni problem, kako oblikoval plakat ali predstavil znanje svojim učencem ... "Blaž namreč svojo edinstveno zakladnico likovnega znanja in izkušenj že več kot desetletje nesebično nudi na razpolago vsem svojim učencem, da iz nje črpajo točno tisto, kar potrebujejo za odkrivanje svojega ustvarjalnega potenciala. Dober glas se širi v deveto vas, pravijo, in glas o tem, kako "Picasso iz Moravč" nesebično predaja svoje bogate slikarske in risarske izkušnje naprej med ljudi, ni bil nikoli nobena izjema ... Prvim izredno zadovoljnim učencem so začeli delati družbo številni novi in Blaževa slikarska šola je na lokaciji Moravč, Domžal, Trzina in Kamnika hitro v polnosti zaživela.

Blaž, ki med drugim predava tudi na Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo v Ljubljani, priznava, da zanj vsakršno delo povezano s slikanjem ali risanjem predstavlja očiščevalen proces, s pomočjo katerega se lažje sooči s svojimi vsakodnevnimi skrbmi ter jim sproti odvzema prekomerno težo ali pomembnost. Razbremenjen na ta način svoji kreativnosti pušča prosto pot in lažje uresničuje svojo srčno željo, da bi bil njegov pečat v tem svetu (so)ustvarjanja karseda čudovit.

In, o fant, kako čudovit in pristen pečat je pri množici navdušenih obiskovalcev iz vse Slovenije pustila (že) enajsta razstava ilustracij, risb in slik ustvarjalcev njegove slikarske šole v začetku tega septembra! Ste jo tudi sami obiskali? Če vam letos to ni uspelo, se potrudite, da jo naslednje leto zagotovo boste, saj smo tako kakovostnim kulturno-umetniškim dogodkom pri nas redko lahko pričali. Razstava je bila v vseh pogledih izjemna paša za oči in hkrati odlična hrana za dušo, prvič v vseh letih svoje tradicionalne narave pa se je odvila v "FARBAR KULTURNEM CENTRU" na Gorici pri Moravčah. Na Blaževem domačem pragu torej in celo v sami notranjosti njegovega doma ...

Organizirati in razstaviti številne slike ter risbe več sto učencev je bil že sam po sebi enormen izziv. Ker pa so te v času dogodka ugledale luč tega sveta tudi v knjižni obliki - kar je v Blaževi slikarski šoli že ustaljena plemenita navada - je bilo treba rokave še toliko bolj zavihati ter se spoprijeti s količino priprav za dogodek, kakršne Blaž do zdaj ni poznal. Prvič se je zgodilo, da sam ni bil kos razsežnosti projekta, zato so mu pri postavitvi razstave in pri izvedbi vseh ostalih grafičnih opravil naproti velikodušno pristopili njegova družina in številni njegovi učenci.

Ves trud, vsa skrb in prizadevnost ter vsekakor moč sodelovanja so se izplačali. Svoj peharček pa je k vsemu skupaj dodalo še sončno vreme in poskrbelo, da je bil trodnevni umetniški dogodek brezhibno izveden, kar se je nedvomno čutilo že v zraku, pa seveda tudi razbralo iz zadovoljnih obrazov vseh nas prisotnih - v "FARBAR KULTURNEM CENTRU".

Blaža, našega vrlega sovaščana in likovnega virtuoza, smo prek razstavljenih likovnih umetnin uspeli (še bolje) spoznati, v stik, čeprav mogoče samo prek podob na platnu, pa smo prišli tudi z njegovimi številnimi zvestimi učenci, katerih kreacije dajo dobro vedeti, da so proces ustvarjanja opravljali z veseljem in v družbi neokrnjene inspiracije. Vse to seveda pod taktirko izjemnega človeka, ki mu je za likovno umetnost neizmerno mar, a še bolj kot to, mu je mar za slehernega človeka, ki želi v njej resnično uživati in se prek nje na svoj unikaten način ter za vselej izraziti.

ŠPELA NOVAK

VINJE (do leta 1955 - SVINJE)

Vinje spadajo med najstarejša naselja v Moravški dolini, po merilu prve pisne omembe. Stražar se je poglobil v zgodovinski opis naselja (*Stražar, 1979, str. 102–103*).

V SHT je zabeležena listina z datumom 1. november 1260, v kateri se Vinje imenujejo *Sweinz*. Takrat so Limbarski in Koprivniški gospodje podarili kartuzijanskemu samostanu v Bistri 48 kmetij, od tega pet v Vinjah: ... *in Sweinz* ... (*Stražar, 1979, str. 102*).

Stražar je zapisal še imeni *Swinak* (1329), *Zwinak* (1348), SHT pa jih ne imenuje. Glede na to, da je raziskovalni projekt nove SHT potekal med leti 2011–2015 in imen *Swinak* ter *Zwinak* ne najdemo med toponimi in paleonimi, ju ne moremo pripisati Vinjam.

V SHT preberemo še ime *Swein*, na listini datirani 29. januarja 1439, ki pa je takratno ime za današnje Vinje. Kot piše Stražar, je šlo za razsodbo med Galovimi podložniki v Prikrnici in podložniki Bistre v Vinjah zaradi gmajne. V Vinjah je bil takrat župan Matevž. V 2. polovici sta bila kmeta Gregor Srovc in Tomaž Srovc v Vinjah podložnika graščakom v Jablah (*Stražar, 1979, str. 102*).

Vinjam pripada zaselek **Rožek**. Zgodovino gradu Rožek je opisal Leon Lavrič v knjigi *Odsev blišča moravških gradov* (Lavrič, Leon, 2004. *Odsev blišča moravških gradov. Moravče: samozaložba*).

UREBO

o preimenovanju naselij, o dopolnitvi imena takih naselij, ki imajo enako se glaseča imena in o drugih popravkih imena naselij

VII. V okraju Ljubljana okolica

7. Svinje v občini Moravče v — Vinje pri Moravčah

Vinje so se do junija 1955 imeno-vale Svinje. Stražar je zapisal: *Stare Svinje so menda nastale po tem, da so rožeški graščaki tu gojili prašiče* (*Stražar, 1979, str. 102*), kar ustreza prevodu prvega znanega imena *Sweinz* (=prašiči).

Iz Uradnega lista LRS, 9. junij 1955.

KRAŠCE

Pred več kot 700 leti je gamberski grajski pisar 4. avgusta 1304 spisal dokument, v katerem je graščak Seyfrid v soglasju z brati in sestro podaril samostanu v Mekinjah med drugim tudi eno kmetijo v Kraščah, na kateri je bil kmet Peter: ... *an einer Hube im Dorf zu „Grastich“, worauf Peter der gebower (Bauer) sass* ... (*Schumi, 1887, str. 268*). Iz 14. stoletja je znan še en dokument, datiran 24. aprila 1345, kjer so Krašce zapisane v

prodajni pogodbi treh kmetij kot *Craecz*. V Stražarjevi Moravški dolini preberemo še datum 17. september 1348 z imenom *Chrachzach*, in tako tudi Höfler pri opisu cerkve Sv. Andreja na Dolah pri Kraščah (*Stražar, 1979, str. 86, Höfler, 2015, str. 87*), v SHT pa tega imena ne zasledimo.

V 15. stoletju so Krašce poimenovali *Chrasticz*, leta 1431, v celjski fevdni knjigi so zapisane kot *Krast* (...*zu Krast in Marawtscher pharre...*), leta 1436 in 1444, leta 1451 pa kot *Krassecz*. Andrej Gall z Rožeka je, leta 1444 dobil v fevd poleg gradu Rožek s pritiklinami tudi eno kmetijo v *Krassecz*. Leta 1449 se ponovi ime *Krast*. Samostanu Velesovo je bila leta 1458 podložna kmetija v

Izvor

imen

krajev

Sweinz

Swinak

Zwinak

Swein

Vinje

Grastich

Craecz

Chrachzach

Chrasticz

Krast

Krassecz

Chresst

Chrasscht

Krassach

Krašce

Chresst, na kateri je »sedel« Jakobov sin (Stražar, 1979, str. 86). V istem urbarju in istega leta pa so Krašče zapisane kot *Chrasscht*. V Notranjeavstrijsko fevdno knjigo cesarja Friderika III so 4. novembra 1469 zapisali v fevd desetino od treh kmetij Erazma Pečaherja, ljubljanskega meščana, ki jih je imel v Kraščah: ... zu *Krassach in morawtscher pharr...* (Otošec, 1961, št. 1, str. 17). To desetino je leta 1478 kupil kamniški meščan Jakob Lesar.

Ime Krašče ima, kot pravi Stražar, svoj izvor v besedi kras, ki je predindoevropskega ali paleoevropskega izvora in izhaja iz osnove *karra*, kar pomeni kamen. Krašče z okolico imajo značilnosti krasa in ves *takoimenovani Moravški kras* (Stražar, 1979, str. 85).

Kot drugo mnenje, pa je potrebno upoštevati prvo zapisano ime, to je Grastich, ki nima osnove v kamnu in posledično v krasu, ampak v travi oziroma v travniku. V obsežnem spletnem nemškem slovarju Jakoba in Viljema Grimma najdemo razlago za besedo Grastüch. To je tkanina iz grobega platna, ki se je uporabljala v poljedelstvu za nošenje pokošene trave domov.

V razgibanem reliefu Moravške doline najdemo tudi soteske, ena od njih je še posebno zanimiva, ker se tako tudi imenuje: **Soteska**. Stražar kot prvo leto pisne omembe navaja leto 1332, v SHT pa prva znana listina nosi datum 11. januar 1328 z imenom Sotusk. Na tej listini preberemo: *Diemut iz Blagovice (Glogwicz) s to listino naznanja vsem, ki jo bodo videli ali slišali brati, da je dal prostovoljno, s soglasjem svojih sinov Otokarja*

(Ottakers) in Nikolaja (Nyclaus) ženskemu samostanu v Mekinjah (Minchendorf) od svoje lastnine tri hube od katerih se dve nahajata v Soteski pri Moračah/ (Sotusk), na katerih živita Martin (Maert) Podmenik in Jurij (Geori), tretja pa se nahaja v Hrastniku (Aycha), na kateri živi Jernej (Yarney) s svojim mladim sinom. Daruje jih Bogu in svoji hčeri Elizabeti (Elspet), ki jo je dal temu samostanu. Te tri hube poklanja samostanu z vsem pripadajočim, z ljudmi in posestmi, obdelanimi in neobdelanimi, kakorkoli se imenujejo, v večno posest. O tem jim daje pričujočo listino, ki jo je v pričevanje dal pečatiti s pečatom svojih sinov Otokarja in Nikolaja s Črnelega (vom Rotempuehel), potem ko ju je za to poprosil. Na koncu je zapisano šest poimenskih prič in drugih častivrednih ljudi. Listina je bila izdana v ponedeljek po sv. Treh kraljih (nach dem Perchtttag) /11. januarja/ leta 1328 po Kristusovem rojstvu.

6. decembra 1332 je Soteska kot Zotesk zapisana na listini, s katero sta Otokar in Nikolaj Blagoviška prodala samostanu v Mekinjah kmetijo v Spodnji Soteski v moravški fari: ... *dacz dem wenigem Zotesk in der pharren ze Morawcz* Na kmetiji je bil kmet Nikolaj (Stražar, 1979, str. 99).

Septembra 1341 je prednica mekinjskega samostana kupila desetino v obeh Soteskah in na Pogledu, od Nikolaja Nusperškega, ki sta bila last oglejske cerkve: ... *ze paiden Sotesken* (Stražar, 1979, str. 99).

Novembra 1342 se kraj imenuje Socesken, v 15. stoletju pa Sattesek in Sattesekch (Listina: ARS AS 1063).

Naselje je dobilo ime po soteski, skozi katero Drtijiščica. Sinonim besedi soteska je *tesen* in verjetno prav iz te besede izhaja so-teska.

Besedilo: Bogomil Brvar

Viri

- Bogataj, Lovro in drugi. (1937). **Krajevni leksikon Dravske banovine**. Ljubljana: Zveza za tujski promet za Slovenijo v Ljubljani.
- Brunner, Walter; Otošec, Božo. (1995). **Das ältere Gallenberger Urkundenarchiv. Mitteilungen des Steiermärkischen Landesarchivs 44/45**, Graz: Steiermärkische Landesdruckerei.
- Deutsches Wörterbuch von Jacob Grimm und Wilhelm Grimm auf CD-ROM und im Internet**. Kompetenzzentrum - Trier Center for Digital Humanities. Gestrin, Ferdo. (1991). **Vaška naselja v domžalski občini v srednjem veku**. Zgodovinski časopis, 45, 1991, št. 1, str. 25-31.
- Höfler, Janez. (2015). **Gradivo za historično topografijo predjožefinskih župnij na Slovenskem: Kranjska. Ljubljana: 2015**.
- Otošec, Božo. (1961). **Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku. VI. zvezek, Listine 1444-1499**. Ljubljana: Mestni arhiv Ljubljanski.
- Schumi, Franc. (1887). **Archiv für Heimatkunde. Geschichtsforschungen, Quellen, Urkunden und Regesten, II. Band**. Laibach 1884-1887.
- SHT - Slovenska historična topografija**. Dostopno na: SHT - Slovenska historična topografija (zrc-sazu.si).
- Stražar, Stane. (1979). **Moravška dolina**. Moravče: Odbor za izdajo knjige Moravška dolina pri krajevnih skupnosti Moravče, Peče, Velika vas in Vrhopolje-Zalog.

Sotusk

Zotesk

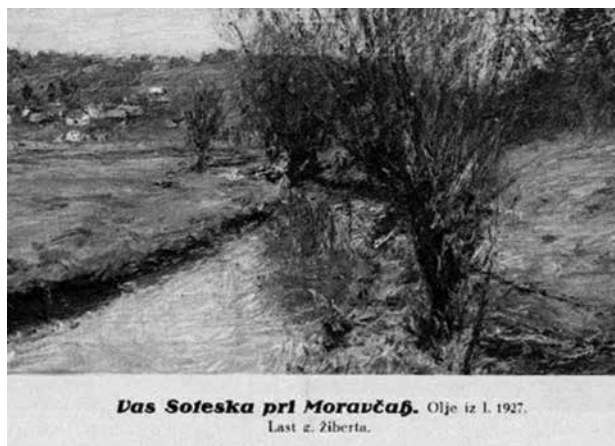
Sotesken

Socesken

Sattesek

Sattesekch

Soteska

Das Soteska pri Moravčah. Olje iz l. 1927.
Last z. Žibert.

Vir: Ilustrirani Slovenec, 38, 18. september 1927, št. 38.

Andrej Orehek (1878-1935),
duhovnik, pripovednik

Besedilo: Bogomil Brvar

ANDREJ OREHEK (1878-1935)

Andrej Orehek se je rodil 28. novembra 1878 v kmečki družini Kavka v Kraščah, očetu Antonu Orehku in materi Jožefi z dekliškim priimkom Groboljšek (Krstna knjiga Moravče 1871–1883–0110). Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, bogoslovje v Ljubljani. Novo mašo je pel v Moravčah leta 1905. Kot kaplan je služboval v Knežaku, v Dobropolju in nato kot župnik 22 let v Strugah. Umril je v Leonišču v Ljubljani 18. avgusta 1935, pokopan je v Strugah.

Stručanci so zelo spoštovali župnika Andreja, ki ni bil samo njihov duhovni voditelj, ampak jim je svetoval tudi pri gospodarjenju, med drugim je organiziral zadružništvo. Leta 1933, ko je Struge prizadela velika povodenj, je pomagal na različne načine.

Ljudstvo ga je imelo rado, celega moža pa se je župnik pokazal v najbolj usodnih trenutkih, ko je bila v njegovi župniji katastrofalna povodenj (Slovenec, 63, 1. november 1935, št. 252).

Zelo ga je prizadela krivična delitev podpore prizadetim, krivice je popravljal s sredstvi, ki mu jih je dala na razpolago krščanska dobrodelnost.

Že kot študent je pisal za Vrtec. Leta 1904 je uredil almanah Za resnico in v njem priobčil dramsko besedilo z istim naslovom. V Strugah, kjer je bil 22 let župnik, je organiziral zadružništvo. Pisal je poljudno poučne in vzgojne povesti, tudi črtice iz fantovskega življenja. Objavljal jih je časopis Bogoljub: leta 1928: Ali ni rešitve zame, leta 1929: Dva bisera, Kres, Abiturient, Voznik Boštjanj; leta 1930: Poživniki, Tonče – božji otrok; leta 1931: Hribski fantje. Večina povesti je izhajala v nadaljevanjih, nekatere se dogajajo tudi v Moravški dolini.

Odlomek iz povesti Tonče:

... Vrbačevemu Tončetu sicer ni bilo dano, da bi bil šel v mesto študirat in postal duhovnik, vendar je bilo bogato njegovo mlado življenje. Ko se mu je približalo leto vojaškega nabora, je bil fant, ki sta ga bila vesela nebo in zemlja. Visokorasel, vitek kakor smreka, je bil v cerkvi videti izmed vseh. Hlapci iz graščine Tustan so nekraj na cvetno nedeljo prinašali v Moravče butaro, ki se je pod visokim cerkvenim obokom »dvakrat ovila«, kakor so trdila moravska dekleta. »Čigava je ta butara?« so izpraševala. »Iz tustanske graščine.« Ko so v vrhpoljski ali moravški cerkvi med fantovskimi vrstami videli stati visokega Tončeta, čitajočega iz molitvenika ali prebirajočega molek, vedno pa zamišljenega v pobožnost, so ljudje izpraševali: »Čigav je ta fant?« »Vrbačev iz Krašč,« so odgovarjali. ...

Povest Dva bisera se dogaja v Prikarnici, na Gorici in v Moravčah.

Glavni viri:

- Arhiv Republike Slovenije, SI AS 231, šk. 18, Radovan Klopčič.
- Bernik, Franc. (1923, 2. natis 2020). *Zgodovina fare Domžale*. Domžale: 1923: samozaložba; 2020: Kulturni dom Franca Bernik.
- Nadškofijski arhiv Ljubljana, Rojstna in krstna knjiga Župnije Moravče, 1895-1904-0102.
- Stražar, Stane. (1979). *Moravska dolina*. Moravče: Odbor za izdajo knjige Moravska dolina pri krajevnih skupnosti Moravče, Peče, Velika vas in Vrhpolje-Zalog.
- Svobodna Slovenija, 18, 1965, št. 10. Buenos Aires.

Župnik Franc Orehek na skupinski fotografiji po birmi v Ambrusu 16. julija 1930.

Vir: NŠAL 107, Fotografska zbirka, šk. 67, Jegličev album, št. 226.

Od Novega mesta proti Ljubljani

Za železnico letimo čez Mirno peč do Trebnjega, dalje do Mirne, mimo Št. Ruperta nad Mokronogom in dalje do Št. Janža. Potem jo ubere letalo naravnost čez hribe do Rateč, nad Zidanim mostom v Dol in potem nad Hrastnikom do Save in nazaj po dolini. Ker ne smeva čez Trbovlje, zavijeva z letalom okrog Mrzlice čez Čemšenik nad Zagorje, in po dolini do Save ter dalje nad Šmartno in Litijo. Povsod gledam skozi okno letala ter opazujem ljudi, ki hito za letaki, jih lovijo, mahajo z rokami, z robcami in klobuki. Zanimanje po vsej deželi sijajno, polet torej dovolj uspešen.

Čez Savo hiti letalo nad Vače, čez hrib nad Peče in Moravče, potem nad Dol in za Savo proti Ljubljani. Na letališču v Šiški čaka truma ljudi in ko letalo gladko in elegantno pristane na travniku, ga takoj obkoli množica radovednežev. Iz Zagreba do Ljubljane smo leteli dve uri in deset minut.

Prelet letala nad Moravčami in Pečami pred 90 leti
(Slovenec, 60, 27. september 1932, št. 221)

Več pletilnih strojev
prodam. Brezplačno naučim. Ivana Peterc, Moravče.

Oglas pred 94-imi leti
(Domoljub, 41, 26. september 1928, št. 39)

Belnek pri Moravčah. V tukajšnji graščini je umrl prejšnji teden graščak Maksimilijan Daublebsky pl. Eichhain, viceadmiral v pokoju. Rodil se je leta 1865 na Dunaju in služil pri bivši vojni mornarici, kjer si je pridobil visoka odlikovanja. Po končani svetovni vojni je stopil v pokoj ter se nastanil v Gradcu, poletja pa je preživljal s svojo družino v Belneku, s katerega je bil silno navezan. Ljudstvo ga je spoštovalo, saj je bil pokojni globoko vera moč in pol sočutja do ubogih. Celo ob delavnikih je hodil k sv. maši in prejemal sv. obhajilo. Svoje zadnje počivališče si je izbral ob podružni cerkvi Matere božje na Drtuji, kar dokazuje, kako drago mu je bilo to svetišče. Pogreba se je udeležila domala vsa okolica in zasula krsto s cvetjem. Počivaj v miru blagi pokojnik ob cerkvi, katero so sezidali tvoji davni predniki, kjer so mnogi tudi pokopani.

Smrt graščaka v Belneku pred 83 leti
(Domoljub, 52, 13. september 1939, št. 37)

Zapise in zanimivosti
iz Moravske zgodovine
zbira in ureja Bogomil Brvar

KOSCI, MAHNITE!

Na letošnji tekmi koscev našega društva v Moravčah je tov. *Soteščan* pozdravil tekmovalce s sledečo pesmijo, ki je žela splošno odobravanje:

*Kosci, mahnite, so kose sklepane,
ostro nabrušene, vrste odbrane.
Brž se postavite tukaj po vrsti,
mladi in čvrsti!*

*Strašni so danes vaši načrti
slednja je bilka zapisana smrti.
Toda življenje se smrti upira,
zviija in brani se, preden umira.*

Pesem koscev pred 87 leti
(Gruda, mesečnik za kmetško prosveto, 12, september 1935, št. 9)

Benigna hiperplazija prostate

BESEDILO: ANDREJA SAVNIK, mag. farm.

Poznamo več strokovnih izrazov za to bolezen: benigna hiperplazija prostate ali benigna hipertrofija prostate ali bolj razumljivo: nerakavo povečanje prostate. Izraz hiperplazija se nanaša na povečanje števila celic, hipertrofija pa na povečanje velikosti prostate. Gre za najpogostejšo bolezen prostate, saj se pojavlja v kar 50% pri moških starejših od 50 let ter pri večini moških starejših od 80 let – torej še zdaleč niste sami s težavami prostate!

Kaj je prostata

Prostata je moška spolna žleza, po velikosti in obliki podobna divjemu kostanju, ki pa se z leti povečuje. Leži pod sečnim mehurjem, med sramno kostjo in danko ter obdaja sečnico, skozi katero se izloča seč. Skoznjo poteka tudi semensko izvodilo, ki se izteka v sečnico. Naloga prostate je, da proizvaja izločke, ki so del semenske tekočine ter skladišči cink, ki ščiti prostato pred vnetji.

Vzrok za nastanek težav

Točnega vzroka za benigno povečanje prostate še ne poznamo, verjetno pa gre za spremenjeno ravnovesje hormonov, ki je pogojeno s staranjem (noben moški pri 30-ih nima povečane prostate). Zaradi upada testosterona se razmerje hormonov prevesi v korist ženskih hormonov. Telo poskuša pomanjkanje kompenzirati s povečano proizvodnjo moških hormonov (dihidrotestosterona), ob

tem pa pride tudi do rasti tkiva prostate (zlasti fibroblastov). Posledica je pritisk prostate na sečnico, kar privede do motenega pretoka urina skozi zoženo sečnico.

Značilni znaki in simptomi

Posledice povečanja prostate se pričnejo kazati postopoma, tako da večina moških teh sprememb niti ne zazna, ali jih pa pripisujejo staranju. Pojavijo se lahko:

- pogosto uriniranje (tudi pogosteje kot na 2 uri);
- oteženo uriniranje (napenjanje pred in med uriniranjem);
- težave z začetkom uriniranja;
- zmanjšan curek urina, prekinitve curka, razpršen curek, kapljanje urina še po končanem uriniranju;
- občutek neizpraznjenega mehurja;
- inkontinenca,
- boleče in pekoče uriniranje;
- nočno prebujanje zaradi tiščanja na vodo;
- tiščanje v predelu nad sramno kostjo.

**LEKARNIŠKA
PODRUŽNICA MORAVČE**
TRG SVOBODE 2, 1251 MORAVČE
WWW.MESTNELEKARNE.SI

DELOVNI ČAS

PONEDELJEK 12.00-19.00
TOREK 7.30-14.00
SREDA 13.00-19.00
ČETRTEK 7.30-14.00
PETEK 7.30-14.00
PRVA SOBOTA V MESECU 8.00-12.00

(01) 777 02 45

LEKARNA.MORAVCE@MESTNELEKARNE.SI

V primeru, da benigno povečanje prostate ni zdravljeno, lahko to sčasoma privede do hujših komplikacij, kot so akutni zastoj urina v mehurju, okužba sečil, krvavitev iz prostate, kamni v sečnem mehurju in celo okvara ledvic.

Zelo pomembno je, da pravočasno prepoznate simptome in se odpravite k splošnem zdravniku, ki postavi diagnozo na podlagi rektalnega pregleda in preiskave krvi (določitev PSA – beljakovine, ki jo proizvaja le prostata). Po potrebi vas zdravnik napoti do specialista urologa, ki opravi nadaljnje preiskave.

Zdravljenje

Blage oblike benignega povečanja prostate se ne zdravi z zdravili, saj se pri tretjini bolnikov težave umirijo same od sebe. V tem primeru se svetujejo le redne kontrole. Ob večjih težavah se zdravnik odloči za zdravljenje z zdravili, ki sproščajo gladko mišičje v prostati in ob izhodu iz mehurja (učinek se pokaže že po 2 do 4 tednih) ter z zdravili, ki delujejo postopoma in dolgoročno tako, da zavirajo pospešeno rast žleze in posledično zmanjšajo volumen za 20–30 %. Uspešnost zdravljenja se kontrolira na 6 do 12 mesecev. V primeru neučinkovitosti zdravljenja z zdravili, se operativno odstrani odvečno tkivo.

Priporočila za obvladovanje blažjih težav

Priporoča se zdrav življenjski slog: gibanje, zadosten vnos tekočine (vsaj 1,5 l vode, ali čaja na dan), ome-

jitev alkohola, kave, začinjene hrane, izogibanje mrazu in vlagi, vzdrževanje normalne telesne teže ... Poleg tega si lahko pomagate z zdravili naravnega izvora in prehranskimi dopolnili. Zdravilo naravnega izvora, ki vsebuje izvlečke plodov žagastoliste palme (palmeta) predvidoma deluje tako, da zavira encim 5 alfa reduktazo in posledično vpliva na zmanjšanje žleze ter s tem olajša uriniranje. Učinkovitost so potrdili po vsaj šestmesečnem rednem jemanju. Odsvetuje se sočasno jemanje s hormonskimi zdravili in zdravili za redčenje krvi, previdno pa tudi pri souporabi ginka, ingverja in česna. Od zdravilnih rastlin, ki so poznane v ljudskem zdravilstvu se za omenjene težave s prostato uporabljajo kopriva (korenina), navadna buča (semena in olje) in drobnocvetni vrbovec (posušena zel).

Pomembno sporočilo za konec

Benigna hiperplazija prostate ni rakavo povečanje prostate in se praviloma ne razvije v raka prostate. Gre za spremljajoči proces staranja, ki ga žal ne moremo preprečiti, lahko pa s pravočasnim ukrepanjem bistveno vplivamo na kvaliteto življenja. Ob obisku v lekarni vam bomo pomagali razrešiti dileme in vprašanja v zvezi z vašimi težavami in po potrebi svetovali jemanje zdravil naravnega izvora.

VRTNARIJA KOCJANČIČ

VAS VABI

SENOŽETI – Dol pri Ljubljani, ob glavni cesti
DOMAČA VZGOJA!

ODPRTO OD 3.10.2022 DO 31.10.2022:

Od ponedeljka do petka:

od 8:00 do 18:00 ure,

ob sobotah: od 8:00 do 13:00 ure.

Kontakt: 040 194 463

VABLJENI!

S TEM KUPONOM OB NAKUPU PREJMETE 10% POPUSTA.

»Ko roža zasije, tudi vrt zasije.«

Čistilna akcija, ki je ne bi bilo treba

BESEDILO in FOTOGRAFIJE: BOJANA DORIČ

Radi se pohvalimo, da živimo v občini, ki je urejena in čista. Na to smo ponosni in se v večini trudimo za čisto okolje skozi vse leto. Najdejo pa se tudi posamezniki, ki jim ni prav mar za urejenost okolja.

Tako smo članice šole zdravja v avgustu opravile že drugo čistilno akcijo v letošnjem letu na prostorih, kjer se vsak dan srečujemo. Ni nam vseeno, da ležijo okoli parkirišča in novega otroškega igrišča prazne steklenice, plastenke, kartoni in papir ter še mnoga druga odpadna navlaka.

V dogovoru z Občino Moravče, ki nam je priskrbela vreče in rokavice, smo temeljito očistile okolico. Ob zaključku delovne akcije se nam je pridružil tudi župan dr. Milan Balažič. Pohvalil je naša prizadevanja za ohranjanje čistega okolja. Nekaj dni smo ob jutrih, ko se srečujemo, ponosno pogledovale okoli in bile

vesele urejenosti, a ni trajalo dolgo, ko so na travnatih površinah ob parkirišču že ležali papirčki, alu folije, celo kruh in razna plastična embalaža.

Škoda, pa tako smo se dobro počutile in bile zadovoljne po opravljenem delu. Vse telovadke si želimo, da bi vsak odpadke pospravil za seboj in čistilne akcije ne bi bile potrebne.

Starejši navdihujejo vsepovsod – 1. oktober, svetovni dan starejših

V zadnjih nekaj letih se je v svetu pojavil izraz – **Super Agers** (v prevodu »super starostniki«). Gre za ljudi, ki imajo 70 ali več let in se ponašajo z boljšimi mentalnimi ali fizičnimi sposobnostmi, kot tudi desetletja mlajši posamezniki.

Po besedah dr. J. Andrew Taylorja, direktorja Laboratorija za kardiovaskularne raziskave pri ameriški Spauldingovi rehabilitacijski mreži naj bi nekatere študije pokazale, da imajo ljudje v tretjem življenjskem obdobju, ki so 20 do 45 minut na dan vadili visoko intenzivno vadbo, telesno zmogljivost 30 let mlajših ljudi.

Iz vidika znanosti na zdravo staranje oziroma dolgoživost vpliva več dejavnikov. Okoli 20 odstotkov vpliva imajo naši geni, ostalo okolje in naš način življenja. In prav slednje je tisto, ki je zelo pomembno.

Pogosto med razloge za dolgoživost »super starostnikov« naštevajo:

Aktivno življenje – Redno, vsakodnevno se gibajo na najrazličnejše načine – primerna telovadba, sprehodi, obdelovanje vrta – toliko kolikor je v njihovi moči.

Miselne izzive – Za učenje nikoli ni prepozno. »Super starostniki« si postavljajo različne miselne izzive, kot so učenje novih jezikov, glasbenega instrumenta. In se, z učenjem nečesa novega, postavljajo izven cone udobja.

Smisel – V življenju imajo in vidijo smisel. Radostijo se ob malih trenutkih, veselijo se dneva, ki je pred njimi.

Socialne stike – Zelo pogosto se omenja, da imajo »super starostniki« zelo močne družabne stike v svojem okolju.

Pomembna pa je tudi prehrana in način prehranjevanja (brez prenajedanja). Za optimalno delovanje možganov je priporočljiva predvsem sredozemska prehrana iz zdravih, nepredelanih živil, kot so

ribe, zelenjava, sadje in stročnice. Tudi vino v zmernih količinah je priporočljivo.

Zmerno, aktivno, družabno, polnovredno, smiselno, lokalno

Vse kar združuje tudi naše **Društvo šola zdravja**, kjer se na vsakodnevni jutranjih telovadbah po celi Sloveniji redno srečujemo z aktivnimi starejšimi – tudi »super starostniki«. **Z nami redno telovadi 551 udeležencev, ki so starejši nad 80 let in 9 oseb, ki so stare nad 90 let.**

Naj nam bodo »super starostniki« v navdih, da tudi sami poskusimo kaj izven cone svojega udobja.

K našim vadbam so vedno dobrodošli tudi novi vadeči, ki bi radi poizkusili kaj izven »udobne cone« in v svoje življenjske navade dodali vsakodnevno rekreacijo in druženje s sovrstniki ter tako izboljšali svoje fizično in psihično počutje. S tem pa tudi kakovost življenja.

Lokacije vadb in o nas: www.solazdravja.si. Lahko nas tudi pokličete ali nam pišete: 059 932 066 / info@solazdravja.si

Obisk za devetdeseti rojstni dan

V soboto, 17. septembra 2022, je varuh pravic občanov Stanislav Ravnikar obiskal Moravčanko gospo Albino Urbanija, ki je praznovala 90. rojstni dan. Obisku se je pridružila njena prijateljica Terezija Stražar. Izročil ji je šopek in ji prenesel pozdrave Občine Moravče in njenega župana dr. Milana Balažica. Izrekel ji je iskrene čestitke tudi v svojem imenu in ji zaželel še veliko zdravja in lepih dni.

Kolesarski krog častnikov

BESEDILO in FOTOGRAFIJA: BOJANA DORIČ

V soboto, 10. septembra 2022, so častniki OZSČ Domžale izvedli 10. častniški kolesarski krog »Adam Ravbar«. Namenjen je bil spominu na dogodke iz osamosvojitvene vojne za Republiko Slovenijo leta 1991 na območju UE Domžale. Kolesarjenja smo se udeležili pripadniki ZSČ RS in naši družinski člani ter druge domoljubne organizacije in posamezniki, ki želijo počastiti spomin na dogodke pred 31 leti.

Zbirno mesto je bilo pri gostilni Soklič v Zalogu pod Sv. Trojico. Zbrala se nas je lepa skupina kolesarskih navdušencev. Predsednik častnikov OZSČ Domžale Milan Narat je pozdravil vse prisotne in razložil pravila kolesarjenja. Kolesarji so se razdelili v dve skupini. Ena skupina se je odpeljala v smeri Moravč. Tam so se ustavili ob spomeniku NOB in naredili spominsko fotografijo. Pot so nadaljevali preko Imenj, do glavnega trga v Lukovici.

Druga skupina se je odpeljala proti Studencu in se nato združila s prvo skupino v Lukovici. Združena skupina kolesarjev je pot nadaljevala v smeri Doba, Radomelj do Mengša, ker je bil kratek postanek pri pomniku osamosvojitvene vojne za Slovenijo. Kolesarjenje so nadaljevali preko Mengeške Loke do obeležja trzinske bitke in naprej do centra Domžal. Iz Domžal jih je kolesarska pot vodila nazaj do gostilne Soklič.

Vsi udeleženci kolesarskega kroga so pot uspešno prevozili. Čeprav je bila načrtovana trasa večinoma ravninska in lahka, so za varnost v prometu in večjo preglednost poskrbeli motorista skupine Rokovnjači in Dušan Grošelj s svojim tovornim avtomobilom.

Na cilju poti so se vsi okrepčali z zasluženimi malico in se osvežili s pijačo. Vsak je prejel spominsko medaljo.

Ličkanje koruze opravili še v poletju

Tako kot je prejšnje leto zaznamovala korona, tako je letošnje leto zaznamovala suša. Listi na drevju se že barvajo v rumeno ali pa so že porumeneli, sadje množično pada z dreves, v vinogradih je marsikje že trgategv in tudi na poljih so dozoreli nekateri poljski pridelki.

Pr Koci v Zgornjem Tuštanju smo imeli ličkanje koruze en mesec prej, kot je običajno. Domači spoštujejo stare običaje in zato so povabili na to opravilo sorodnike in prijatelje. Na pod so bratje Božo, Iztok in Franci nanosili in navozili iz bližnje njive ogromen kup koruznih storžev, zvrhan voz koruznih storžev pa je stal pred podom.

Zbrani ličkarji smo se razdelili v dve skupini. Eni smo posedli okoli kupa na podu, druga skupina pa je stopila ob voz. Vsi smo trgali liste s storžev. Pustili smo le tri do štiri liste. Po dva koruzna storža so najbolj spretni vezali skupaj in jih zlagali v pisane kupe. Koruzna zrnja so bila različnih barv od temno rdeče, rumene, sive, do skoraj črne barve. Prav zanimivo je bilo poslušati navdušene komentarje ob odkrivanju barv.

Ob delu smo delili izkušnje zdravljenja z domačimi zelišči, izmenjali recepte za vlaganje in vkuhanje sadja, se navduševali ob velikih uspehih naših športnikov in se nasmejali ob spominih na vojaške dni še iz časov obveznega služenja vojaškega roka v nekdanji Jugoslaviji. Pridni gospodinja Marija in Anka sta nas ves čas zalagali z dobro hrano in pijačo. Čas je hitro minil, še hitreje pa sta se manjšala kupa. Namesto dveh ogromnih kupov, so ob straneh poda zrasi številni manjši kupi raznobarnih koruznih storžev, ki jih bodo domači kasneje obesili zunaj na zato pripravljene letve nad hlevom, kjer se bodo sušili in čakali na nadaljnjo uporabo.

Besedilo in fotografije: Bojana Dorič

Na podlagi 7. člena Zakona o volitvah predsednika republike (Uradni list RS, št. 39/92, 11/03-skl. US, 73/03 – odločba US) in 39. člena Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – ZVDZ-UPB1, 54/07 – odl. US, 35/14 – odl. US, 23/17 in 29/21), izdaja Okrajna volilna komisija 4010-Domžale 1

Sklep o določitvi volišč in območij volišč za izvedbo volitev predsednika republike, ki bodo v nedeljo, 23. oktobra 2022.

VOLIŠČE 4.10.25 - KULTURNI DOM MORAVČE, Vegova ul.9

Moravče: Čebulovna ulica, Detelova cesta, Malova ulica, Marokova ulica, Partizanska cesta, Šlandrova cesta, Tomanova pot, Trg svobode in Vegova ulica.

Podstran, Rudnik pri Moravčah, Straža pri Moravčah in Zalog pri Moravčah.

VOLIŠČE 4.10.26 – GOST. LOKAL NAD LOGOM, C. heroja Vasje 13, Moravče

Češnjice pri Moravčah, Drtija.

Moravče: Cesta heroja Vasje, Cesta na Grmače in Masljeva cesta.

Spodnja Dobrava in Zgornja Dobrava.

VOLIŠČE 4.10.27 - PRI URANKARJU, Gabrje pod Limbarsko Goro 6

Gabrje pod Limbarsko Goro, Hrastnik, Limbarska Gora, Mošenik, Ples, razen št. 8 in 9 ter Selce pri Moravčah.

VOLIŠČE 4.10.28 - PRI FRANCU MAJDIČU, Negastrn 8

Negastrn, Pogled, Serjuče, Soteska pri Moravčah in Vinje pri Moravčah.

VOLIŠČE 4.10.29 - PGD KRAŠČE, Krašče 4

Dole pri Kraščah, Dvorje, Gorica, Imenje, Krašče, Prikrnica in Sveti Andrej.

VOLIŠČE 4.10.30 - GASILSKI DOM PEČE, Peče 50

Gora pri Pečah, Križate, Peče, Ples št. 8 in 9, Podgorica pri Pečah, Pretrž in Zgornje Koseze.

VOLIŠČE 4.10.31 - DOM KRAJANOV HRIB, Hrib nad Ribčami 7

Dešen, Hrib nad Ribčami, Katarija, Spodnji Prekar, Velika vas, Zalog pri Kresnicah in Zgornji Prekar.

VOLIŠČE 4.10.32 - KS VRHPOLJE, Vrhpolje pri Moravčah 14

Dole pod Sv. Trojico, Goričica pri Moravčah, Selo pri Moravčah, Spodnja Javoršica, Spodnji Tuštanj, Stegne, Vrhpolje pri Moravčah, Zgornja Javoršica in Zgornji Tuštanj.

VOLIŠČE 4.10.901 – DRUŠTVO LIPA DOMŽALE, Ljubljanska 58, Domžale

Predčasno glasovanje.

VOLIŠČE 4.10.970 – OMNIA DOMŽALSKI DOM, Ljubljanska cesta 58, Domžale

Volišče za volivce, ki nimajo stalnega prebivališča na območju okraja.

II.

Okrajna volilna komisija bo organizirala in izvedla glasovanje na volišču 4.10.970 OMNIA DOMŽALSKI DOM tudi za Okrajno volilno komisijo 4011 – DOMŽALE 2 (združena OMNIA).

III.

Vsa volišča na območju okraja so dostopna invalidom.

Številka: 041-12/2022-2

Datum: 26. 8. 2022

PRESEDNICA
OKRAJNE VOLILNE KOMISIJE
4010-DOMŽALE 1
Helena Mejač, univ. dipl. prav.

BREZPLAČNI PREVOZI ZA STAROSTNIKE V OBČINI MORAVČE - S SRCEM NA POTI

PROSTOFER PROSTOVOLJNI ŠOFER

Občina Moravče je pristopila k vseslovenskemu humanitarnemu projektu za mobilnost starejših PROSTOFER in v letu 2021 za izvedbo zagotovila finančna sredstva ter vozilo, s katerim se izvajajo brezplačni prevozi starejših občanov.

Uporabnik prevoza mora imeti svojo zaščitno masko in si mora pred vstopom v avto in ob izstopu iz avta obvezno razkužiti roke.

Če bo zaradi poslabšanja epidemioloških razmer prišlo do sprememb pri izvajanju prevozov starejših, vas bomo o tem obveščali preko objav na občinski spletni strani www.moravce.si.

Komu je namenjen Prostofer?

Brezplačni prevozi so namenjeni vsem tistim starejšim, ki:

- ne vozijo sami,
- nimajo sorodnikov, ki bi imeli prosti čas takrat, ko potrebujejo prevoz,
- imajo nižje mesečne dohodke,
- imajo slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi.

Brezplačni prevozi starejšim omogočajo lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe (npr. v zdravstveni dom, bolnišnice), javnih ustanov (občine, upravne enote), trgovinskih centrov ipd.

Kaj je potrebno storiti, če se želite dogovoriti za brezplačni prevoz?

Uporabnik, ki potrebuje brezplačni prevoz, naredi naslednje:

1. Pokliče na brezplačno številko 080 10 10.
2. V komunikacijskem centru zabeležijo njegove podatke in lokacijo prevoza. Klicni center nato obvesti prostovoljnega voznika o prevozu in to sporoči uporabniku, za katerega se opravi prevoz.
3. Vozilo zagotovi OBČINA MORAVČE, poskrbljeno je tudi za zavarovanje tako voznika kot sopotnikov.
4. Klicni center je na voljo za rezervacije prevozov uporabnikov vsak delovnik med 8. in 18. uro, rezervacijo prevoza pa je potrebno najaviti vsaj tri dni pred izvedbo storitve.
5. Vozniki prostovoljci bodo prevoze opravljali od ponedeljka do petka med 8. in 16. uro, izjemoma pa se lahko dnevi in ure tudi prilagodijo potrebam.

KOKOŠI NESNICE

Slonokoščena Zlata Rjava Zelenojajčna grahasta Trikolor Temnojajčna črna

lupina), slonokoščene (kremna lupina) in zlate (rjava lupina). Naše nesnice so zdrave, zaščitene proti osmim boleznim. *Brezplačno pripeljemo v Krtino in Moravče. Po dogovoru dostava na dom.*

Kmetija Šraj, Poljčane. Naročila: 031 751 675

Spremenjen termin brezplačnega pravnega svetovanja

Od 27. septembra dalje bo odvetnica Miriam Ravnikar Šurk za brezplačne pravne nasvete v zvezi z različnimi pravnimi postopki na voljo **vsak torek med 16.00 in 17.00 uro**, v prostorih Občine Moravče (vhod v pisarno s parkirišča, na levi strani).

Občina Moravče

t: 01 72 47 140 / f: 01 72 31 035

Ponedeljek: 8.00 - 10.30

in 11.00 - 15.00

Sreda: 8.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00

Petek: 8.00 - 10.30 in 11.00 - 13.00

Karitas

Tretji četrtek v mesecu: 17.45 - 18.45

Rdeči križ

g: 031 291 564

Prvi ponedeljek v mesecu:

17.00 - 19.00

Župnijski urad

t: 01 72 31 055

Ponedeljek in petek: 9.00 - 10.00

in 16.00 - 18.00

Pošta

t: 030 718 533

Ponedeljek, sreda, petek:

9.00 - 12.00 in 13.00 - 16.00

Torek, četrtek: 9.00 - 11.00

in 15.00 - 18.00

Sobota: Zaprto

Policijska pisarna

Ponedeljek: 16.00 - 18.00

Petek: 8.00 - 10.00

Zadnje nedeljo v mesecu:

8.00 - 10.00

Osnovna šola Jurija Vege

t: 01 72 31 003 in 01 72 31 210

www.osmoravce.si

Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Vrtec

t: 01 72 31 227

Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Podružnična osnovna šola Vrhpolje

t: 01 72 31 233

Od ponedeljka do petka: 7.00 - 15.00

Zavod za gozdove

Revir Moravče, Vegova 7

g: 041 454 293

Gasilska zveza Moravče

t: 01 72 31 234

24-urna dežurna služba

na telefonu 112

Knjižnica Daneta Zajca

t: 01 72 31 359

Ponedeljek: ZAPRTO

Torek: 13.00 - 19.00

Sreda: 7.00 - 9.00 in 11.00 - 14.00

Četrtek: 13.00 - 19.00

Petek: ZAPRTO

Sobota: 9.00 - 12.00

Ambulanta splošne medicine

t: 01 72 31 008

Ponedeljek in sreda: 12.30 - 19.30

(sprejem do 18.00)

Torek, četrtek, petek: 7.00 - 14.00

Amb. za otroke in mladino

t: 01 72 32 943

Ponedeljek in sreda: 13.00 - 20.00

Torek: 7.00 - 14.00 (ambulanta),

10.30 - 14.00 (posvetovalnica)

Četrtek: 7.00 - 14.00 (ambulanta)

8.30 - 11.00 (sis. pregledi),

Petek: 7.00 - 14.00 (ambulanta)

8.00 - 11.00 (ambulanta)

Diagnostični laboratorij

Ponedeljek in sreda: 12.30 - 19.00

Torek, četrtek in petek: 7.00 - 13.30

Odvzem za biokemične preiskave:

8.00 - 10.00

Zobna ambulanta

t: 01 72 31 150

Ponedeljek in sreda: 6.45 - 13.15

Torek in četrtek: 12.45 - 19.15

Petek: 6.45 - 12.45

Zobna ambulanta za otroke in mladino

t: 01 72 32 750

Ponedeljek in sreda: 7.00 - 14.00

Torek in četrtek: 13.00 - 19.00

Petek: 7.00 - 13.30

Patronažna služba

t: 01 72 32 944

Od ponedeljka do petka: 7.00 - 8.00

Lekarna

t: 01 77 70 245

Ponedeljek: 12.00 - 19.00

Torek, četrtek, petek: 7.30 - 14.00

Sreda: 13.00 - 19.00

Prva sobota v mesecu: 8.00 - 12.00

Kmetijska svetovalna služba KGZS - Zavod LJ, Izpostava KSS Domžale

Šaranovičeva cesta 21a, Vir

t: 01 724 18 45 ali 01 724 48 55

Uradne ure: ponedeljek in sreda

od 8. do 11. ure oz. po dogovoru

Slovenski okoljski javni sklad, mreža ENSVET

Brezplačno energetske svetovanje

gasper.stegnar@ensvet.si

(po predhodnem dogovoru)

Dežurna številka za javljanje okvar na javnem vodovodnem in kanalizacijskem omrežju

01 729 54 30

Avtohiša **KRULC**

Sklepanje avtomobilskih zavarovanj

 NOVO SAVA
ZAVAROVALNICA **triglav** Urša Rems Brodar www.nissan-krulc.si ursa.rems@nissan-krulc.si 031-362-397**Nudimo tudi**

Cenitve kasko škod in karoserijska popravila

vse znamke vozil / traktorjev / delovnih strojev

 triglav SAVA GENERALI Allianz GRAWE

Poštene minimalne plače kot ukrep za dostojno življenje v EU

BESEDILO: LJUDMILA NOVAK, poslanka Evropskega parlamenta

V Evropskem parlamentu bomo na septembrskem plenarnem zasedanju v Strasbourgu glasovali o končnem dogovoru glede predloga Evropske komisije za izboljšanje ustreznosti minimalnih plač. Gre za enega najpomembnejših zakonodajnih svežnjev v tem mandatu.

Evropski poslanci namreč že vse od začetka mandata leta 2019 pozivamo k sprejemanju evropskih ukrepov za zagotavljanje dostojnega dohodka za vse zaposlene. V Evropski uniji je revščine zaposlenih v zadnjem desetletju vse več, gospodarske krize, kot je globalna kriza zaradi covid-19, pa kažejo, da so ustrezne minimalne plače izjemno pomembne za zaščito zaposlenih z niskimi dohodki, saj so slednji bolj ranljivi.

V Evropskem parlamentu tako od končnega dogovora pričakujemo, da bodo ukrepi za spodbujanje ustreznih minimalnih plač v državah članicah odsevali realno gospodarsko rast in obenem pomagali pri izogibanju škodljive konkurence stroškov dela na skupnem trgu. Poleg tega ocenjujem, da je pri tem potrebno upoštevati tudi vidik zmanjšanja plačne razlike med spoloma, saj je med prejemniki minimalnih plač v EU kar 60 odstotkov žensk.

Višina minimalne plače se v državah EU sicer močno razlikuje; najnižje so v Bolgariji, in sicer 332 evrov, najvišje pa v Luksemburgu - 2256 evrov. Za primerjavo, slovenska bruto minimalna plača je v prvi polovici leta 2022 znašala 1074 evrov.

Po predlogu nove zakonodaje bodo tako države EU morale zagotoviti, da bodo njihove zakonsko urejene minimalne plače zagotavljale dostojen življenjski standard. Za izračun njihove višine bodo na voljo določeni instrumenti, kot so nacionalna košarica blaga in storitev po realnih cenah, primerjava minimalne plače z referenčnimi vrednostmi, ki so pogosto mednarodno uporabljene, denimo 60 odstotkov bruto mediane plač ali 50 odstotkov bruto povprečne plače ter primerjava neto minimalne plače z mejo revščine.

Statistični podatki namreč kažejo, da kljub določeni obliki minimalne plače v državah EU, z njo v večini držav ni mogoče pokriti vseh življenjskih stroškov. Skoraj 7 od 10 delavcev, ki v EU prejemajo minimalno plačo, po podatkih evropskega statističnega urada stežka pride skozi mesec. Prav zato smo v Evropskem parlamentu zdaj odločeni, da se to občutljivo področje naposled vendarle primerno in dostojno uredi.

Terensko čiščenje z vodno paro do 155°C

Nudimo:

- Barvanje streh
- Impregnacija površin
- Čiščenje:
 - streh
 - fasad
 - tlakovcev
 - betonskih površin
 - kamnitih površin

Poiščite nas na Facebooku: /tompara.si

✉ info.tompara@gmail.com

☎ 040 950 480

Tomaž Urbanija s.p. Vinje pri Moravčah 6a, 1251 Moravče

Združuje kmečkih sirarjev Slovenije
vas rabi na

3. FESTIVAL SLOVENSkih SIROV

4. OKTOBER 2022 • OD 12. DO 19. URE
Kongresni center BRDO PRI KRANJU

PREDSTAVITEV SLOVENSkih SIRARJEV • DEGUSTACIJA IN PRODAJA SIROV
JEKIZ SLOVENSkih PLANSKIH SIROV • PREDJAVANJE FRANCOŠKEGA ZORILCA SIROV

Cene vstopnic na 3. Festival slovenskih sirov
(vsebujejo tudi bon za malico):

- posamična vstopnica: 15 €
- vstopnica za skupine nad 10 oseb: 12 €/osebo
- upokoženci, študentje in dijaki: 12 €/osebo

*Nisi se izgubil kot zven v tihoto,
nisi odšel v nič in pozabo;
po tebi merim stvarjem pomen
in tvojo pesem skušam peti za tabo.*
Tone Pavček

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 89. letu starosti sklenil naš dragi oče, tast, brat, stric, dedek in pradedek

Franc Gorjup,

PO DOMAČE KOVAČEV ATA S TRZNA.

Ob boleči izgubi dragega Franca Gorjupa, se srčno zahvaljujemo vsem, ki ste bili z nami v teh najtežjih trenutkih.

Naše hvaležne misli naj dosežejo vse, ki ste ga še zadnjič obiskali v poslovilni vežici, darovali cvetje, sveče, mašne darove in darove za cerkev ter ga pospremili na poslednji pot.

Hvala župniku Kancijanu Čižmanu za čutno opravljen obred slovesa, pevskega zboru in kolektivu Pogrebne službe Vrbančič iz Domžal.

Posebno zahvalo izrekamo lovce Lovske družine Moravče, gasilcem iz Gasilskega društva Moravče ter zaposlenim podjetja Termit.

Iskrena hvala tudi predstavnikom društev za ganljive besede slovesa.

Zahvala tudi vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri postrežbi po pogrebu. Hvala za izrečene besede in misli vseh, ki ste nam stisnili roke in bili z nami. Verjamemo, da bodo spomini nanj, na njegovo življenje in delo ter kovaške mojstrovine, ostali živi in večni.

Iskrena hvala.

Žaljujoci vsi njegovi, ki ga bomo neizmerno pogrešali.

*»Ni večje bolečine, kot v dneh žalosti
nositi v srcu srečnih dni spomine.«*

Zahvala

ob boleči izgubi naše

Zdenke Mrčun

IZ DRTIJE.

Ob boleči izgubi naše Zdenke se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam ob teh težkih trenutkih stali ob strani.

Hvala za vse darove, izrečene besede sočutja in tolažbe.

Hvala sorodnikom, prijateljem, znancem, učiteljem in sošolcem.

Hvala kolektivu Spina ter sodelavkam, hvala vsem sosedom iz Belneka ter Andreji Marolt za poslednje prebrane besede naši Zdenki.

Hvala gospodu župniku Kancijanu Čižmanu za lepo opravljen pogrebni obred, pogrebni službi Vrbančič ter pevcem za ganljive pesmi, ki so našo Zdenko pospremili na njeni zadnji poti.

Vsem, ki ste jo spremljali v njen prerani grob, še enkrat hvala. Ohranjajte jo v lepem spominu.

Vsi njeni

Spoštovani bralci Novic iz Moravske doline,

prosimo vas, da **besedila** zahval in v spomin pošiljate v elektronski obliki na naslov moravske.novice@moravce.si, če je to le mogoče. Ker vemo, da to vedno ni možno, nam tudi v prihodnje ne bo težko pretipkati na roke napisana besedila. Glede fotografije je najbolje, da jo prinesete ali pošljete po pošti na naslov Občina Moravče, Vegova 9, 1251 Moravče. Le tako lahko zagotovimo najboljšo kakovost objavljene fotografije. Obenem vas prosimo, da vedno napišete:

- **svoje kontakte (e-naslov ali telefonsko številko),**
- **in seveda naslov, na katerega bomo fotografijo vrnil.**

Hvala za razumevanje.

Uredništvo Novic iz Moravske doline

*Tam, kjer si ti, ni sonca in ne luči,
le tvoj nasmeh nam v srcih še živi.
Nihče ne ve, kako boli,
ko se zavemo, da te več ni.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 48. letu starosti sklenila naša draga hči, mami, sestra in teta

Neva Jerman,

ROJENA JANEŽIČ IZ MORAVČ.

Iskreno se zahvaljujemo vsem za izraze sožalja, darove, cvetje in sveče. Hvala sodelavcem iz Termita, gasilcem in pogrebni službi za poslovilni obred, govorcem za ganljive besede ter pevcem za lepe pesmi.

Posebno zahvalo namenjamo dr. Marjanu Dežmanu in medicinski sestri Saneli Bešič za njuno veliko pomoč pri zdravljenju naše Neve.

Vsi njeni

*Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal.*

V 89. letu se je od nas poslovila naša stara mama, prababica, sestra, teta, tašča

Marija Lajevc,

ŠTUCOVA MIMI Z GORE PRI PEČAH.

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, darovane sveče in svete maše.

Zahvaljujemo se tudi vaškemu župniku Petru Bregarju za lepo opravljen obred. Hvala tudi vaškim pevcem za odpete žalostinke.

Posebno pa hvala Jani in Matiju Streharju za prelep govor. Hvala vsem, ki ste našo Mimi pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

*Naj bo spokojen, sladek spanec tvoj,
prinese blaženega naj miru,
v srcih nosili bomo te s seboj,
spominjali se bomo dni, ko bila si tu.*

Zahvala

Svojo življenjsko pot je v 81. letu starosti sklenila naša draga mama, babica, prababica, tašča, svakinja in teta

Silva Rovšek

IZ GABRJA POD LIMBARSKO GORO.

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena sožalja, podporo, darovane sveče, cvetje in maše.

Iskrena hvala gospodu župniku Kacijanu Čižmanu in pevcem za lepo opravljen obred, pogrebni službi Vrbančič za organizacijo pogreba ter cvetličarni Gabi za lepo cvetje.

Hvala vsem, ki jo ohranjate v lepem spominu in postojite ob njenem grobu.

Vsi njeni

Nagradna križanka

AVTOR: GREGA RHITAR	MERA ZA RITEM	OSTRI DEL CEPINA	ZAČETNIK SLOVENSKE KNJIŽEV- NOSTI	POKOJNI KAMBOŠKI POLTIK NOL	NEKDANJA AMERIŠKA BOKSARKA (LAILA)	STVAR, PREDMET	PEVKA PUŠLAR	REKA V SEVERO- VZHODNI SIBIRIJI	GOSPODARSKA DEJAV- NOST, KI SE UKVARJA S PREVOZOM	POTEG Z NOŽEM	PARTIZAN- SKO IME PISATELJA HINKA BRATOŽA	OBJEKT, PO KATEREM VODI POT ČEZ REKO	HRIBOVJE V JUGO- ZAHODNI SLOVENIJI	SLAVILNA PESEM, HVALNICA	SLOVNIČNI POJAV, HIAT	PRED- PLAČILO	
TERMIČNA CENTRALA NA DALJIN- SKO OGRE- VANJE									STRJE- VANJE KRVI V ŽILAH								
ALDEHID GLICERINA, PROPENAL									ŠPORTNIK Z REKORDOM RELEJNA NAPRAVA								
KLINIČNO PREIZKU- SANJE																	
AMERIŠKI IGRALEC CRUISE				SITEN, NEZADO- VOLJEN ČLOVEK	GOLFISTKA BABNIK	PRISTA- NIŠČE V JUŽNEM JEMNU				GLAVNO MESTO OTOŠKE DRŽAVE SAMOE	TOMAŽ ISKRA			VEČJA SKUPINA, KI IZVAJA GLASBENO DELO	STAVEK, VRSTICA IZ KORANA	SNOV IZ MAŠČOB- NEGA TKIVA	
SAMOSTOJNI PISNI IZDELEK UČENCA, ZA PREDSTAVITEV SNOVI	PRIMOR- SKA VAS S PLEZALNO STENO IZOLATOR					MOŠKI, KI POVZROČA ZDRAHE	AM. NOVELI- STKA MAD- DEN-MILLS GL. MESTO EGIPTA				AMERIŠKI PLESALEC IN IGRALEC (FRED)	AM. JEZIKO- SLOVEC CHOISKY AM. PISATE- LJICA BUCK					
GESLO																	
PODROČJE ZABAVNE UMET- NOSTI								TKANINA V KEPROVI VEZAVI	REKA IN DEPARTMA V SEVERNI FRANCIJI				KESANJE				
ŽUPNIJA					BIKOV GLAS				OBROK POSOJILA TVORBA ZA RAZPLOD				NEM. SKLA- DATELJ (KASPAR) OPERA VIERUJA				
NOJU PODOBEN AVSTRAL- SKI PTIČ				VREČASTA STRUK- TURA ZAPRTO- TROSNIC	ZAPOR, JEČA					ŠP. KLUB IZ SOLUNA OSTER, MOČEN VETER					GORA V POSOČJU	VZDEVEK BALO- NARJA SLAVKA SORNA	
VODNA ŽIVAL					BRIT-AM. FILMSKI KOMIK (BOB) KOFI ANAN					ŽENSKA, KI KRMARI LETALO PETER VILFAN							
NAJSEVER- NEJŠA ZVEZNA DRŽAVA V ZDA								KLASIČNI UMETNO- STNI SLOG					ŽIVEC				
NAŠ PESNIK IN DRAMATIK (IGOR)								SOČUTJA, POMILO- VANJA VREDEN ČLOVEK					INDIJSKI VODNI BIVOL				

POMOČ: AJET-vrstica iz Korana, AKROLEIN-propenal, ARNI-indijski vodni bivol, ILSA-novelistka Madden-Mills, IONA-opera Anatola Vieruja, RATA-obrok posojila

Geslo boste dobili v potemljenih poljih, ko pravilno rešite križanko. Geslo pošljite v zaprti ovojnici na naslov Občina Moravče, Vegova 9, 1251 Moravče s pripisom »Nagradna križanka« in v njej zapišite tudi svoj naslov. Ovojnico lahko tudi odložite v nabiralnik Občine Moravče (pred vhodom v prostore Občine Moravče). Med pravilnimi rešitvami bomo izžrebali nagrajenca oz. nagrajenko, ki bo prejel(a) nagrado. Izžrebani(a) pošiljatelj(ica) pravilnega gesla bo prejel(a) nagrado **Društva rokodelcev - Rokodelskega centra Moravče**.

Montaža senčil, Veneta, Andrej Pergar s.p.

Drtilja 6, 1251 Moravče

Zun. žaluzije 'Krpan'
na elektro pogon

Rolo komarnik

Senčenje pergole

Tenda in zunanje
'Krpan' žaluzije

Plise zavese

Za naročilo ali več informacij pokličite na telefon **041 745 180**
ali pišite na e-naslov sencila.veneta@gmail.com.
<https://www.facebook.com/sencilaroleta>

MIZARSTVO AVBELJ

IZDELAVA POHIŠTVA PO NAROČILU

www.mizarstvo-avbelj.si

info@mizarstvo-avbelj.si

Stegne 1, 1251 Moravče

GSM: 041 641 446

Pri Jurku

GOSTILNA IN PICERIJA

**DOSTAVA
HRANE
NA DOM**

tel.: 01 723 28 83

gsm: 040 144 783

Trg Svobode 15, 1251 Moravče

<https://www.facebook.com/PicerijapriJurku>

BORIS KOPITAR

SVETUJE

**PREVERITE SLUH IN
POSKRIBITE ZANJ**

**POKLIČITE
ZA TERMIN**

059 044 055

BREZPLAČNO
PREVERJANJE
SLUHA IN TESTIRANJE
SLUŠNIH APARATOV
BTC LJUBLJANA

OBIŠČITE AUDIOBM
AUDIOBM.SI SLUŠNI CENTRI

BARVE LAKI PIRC

**NOVA
TRGOVINA
ZA DOM**

Sončna ulica 1a, Domžale - Vir

NASPROTI TRGOVINE HOFER

051 647 602

ODPRTO ŽE OD 6. URE

BARVE, AVTOLAKI, ČISTILA ...

3M

TEKNOS

ALCEA C.A.R.F.I.T

- brezplačna kontrola vida
- korekcijska očala
- sončna očala
- športna očala
- kontaktne leče

OK

optika
KRHLIKAR

Očesna optika Krhlikar

Trg svobode 2, 1251 Moravče

T: 01 723 28 22, M: 040 709 232

optika.krhlikar.pe@gmail.com

www.optika-krhlikar.si

Renault care service
živeli avtomobili za vse življenje

Ugodnosti za lastnike Renault vozil iz občine Moravče

25% popust na originalno motorno olje

10% popust na servis in ostale storitve*

Renault priporoča

avtohiša KRULC www.avtohisa-krulc.si
☎ 01 72-31-200

*Zgoraj navedeni popusti veljajo za vse lastnike vozil Renault, ki imajo stalno ali začasno prebivališče v občini Moravče. *popust ne velja na kjuže, kartice vžiga, drobni material ter ekološko takso. Popust ni časovno omejen in velja do preklica.

NISSAN

Povsem novi
Nissan Qashqai
Vrhunski crossover

Pridobite
personalizirano ponudbo

NISSAN INTELLIGENT MOBILITY

KRULC
ZE 30 LET POOBLAŠČENI SERVISER
VOZIL NISSAN

KRULC d.o.o.
Cesta heroja Vasje 5, 1251 Moravče
Tel: (01) 72 31 200 www.nissan-krulc.si
prodaja@avtohisa-krulc.si

Kombinirana poraba goriva: 7,35–6,25 l/100 km. Emisije CO₂: 166–141 g/km. Emisijska stopnja Euro6D Full Emisije NOx: 0,0167–0,0237g/km. Emisije trdnih delcev: 0,00008–0,00035 g/km. Št. delcev (x10⁹): 0,17–0,53. Ogjikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije iz prometa onesnažujejo zrak in tako pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povzanim koncentracijam prizemnega ozona delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Šlike so simbolične. Pooblaščeni uvoznik: Renault Nissan Slovenija, d. o. o., Dunajska 22, 1001 Ljubljana. Več na nissan.si

PEPLAST

Brizganje plastičnih mas - PVC ograje - Rolete - Žaluzije - Tende - Komarniki - Garažna vrata

ALU in PVC okna-vrata KRPAN ŽALUZIJE

PEPLAST d.o.o.
Šlandrova cesta 9a,
1251, Moravče, Slovenija
TEL: 01/7232-868
GSM: 041/753-617
info@peplast.si

www.peplast.si

Avtohiša Vesel
Martin Vesel s.p.

SERVIS
Češnjice 16b
1251 Moravče

- Priprava vozil za tehnični pregled
- Servisne storitve za vozila vseh znamk
- Brezplačno nadomestno vozilo
- Kleparska dela

t. 01 72 31 032
g. 041 687 336

• Delovni čas
pon - pet od 8^h - 18^h

www.avtohisa-vesel.si

WLAN MMDS **TV - INTERNET**

Slovenski in tuji TV programi z Limbarske gore in Krvavca - Kržišča. Brezžično do objekta!

ZANESLJIVO IN UGODNO!

- TV OD 16€, INTERNET od 13€, MOBILNI TELEFON od 5€/mesec
- Najboljši športni, filmski, otroški in dokumentarni programi s podnapisi
- INTERNET in IPTV signal tudi s kamniškega gradu, Krma, Ambroža, Velike Planine, Zgornje Javoršice, Kališča, Rožična, Zasavske Svete gore, Peč, Črničva, Slivne, Sv. Miklavža

☎ 040 997 007
www.zvezdatv.si www.gorosan.com

ZANESLJIV SERVIS LCD TV

VRATA JERMAN
PRODAJA IN MONTAŽA

MARKO JERMAN s.p.
gsm.: 041 387 111
e-mail: mare.jerman@gmail.com
www.montaza-jerman.net

izmere • svetovanje • prodaja • montaža • servis